

Afrikanska kulturer – i Afrika, i världen, i Sverige

Fördjupning – bakgrundsmaterial, källor och bildförteckning

**VÄRLDSKULTUR
MUSEERNA** **ETNOGRAFISKA**

Lärarens fall – Tema: Kultur – Edofolket i Nigeria

Nigeria är ett land i Västafrika bestående av trettiosex delstater samt Federal Capital Territory, Abuja. Nigeria är Afrikas folkrikaste land och det sjunde folkrikaste landet i världen. Det gränsar till Benin i väster, Tchad och Kamerun i öst och Niger i norr. Kusten i söder vetter mot Guineabukten. Största flod är Niger som rinner ut i Biafrabukten via Nigerdeltat, huvudgrenen rinner genom sex länder med biflöden från ytterligare några. Namnet Nigeria togs från floden Niger.

Nigeria är medlem i (Brittiska) Samväldet. Landets ekonomi är en av de snabbast växande i världen. Det är den tredje största ekonomin i Afrika och världsdelen största exportör av olja. Nigeria är en regional stormakt i Västafrika. Nigeria är ett multietniskt samhälle. Dess befolkning består av mer än 200 olika etniciteter, som var och en talar sitt språk eller dialekt. De tre största och mest inflytelserika etniska grupperna i Nigeria är hausa-fulani i norr, igbo i öster och yoruba i väster. Många igboer och yorubaer är kristna, medan flertalet hausa-fulanier är muslimer.

Under historien har det territorium som idag utgörs landets gränser bestått av olika lokala och regionala riken. Under 1400-talet etablerades kontakt med européerna, först i form av portugiserna, men sedan även av nederländarna, britterna och fransmännen med vilka handelskontakter etablerades. Slavhandel förekom och tusentals förslavade människor fördes med slavskepp till de europeiska kolonierna i Nord- och Sydamerika. Under 1800-talet ökade det europeiska inflytandet i regionen. Efter olika konflikter och militära interventioner erövrade Storbritannien olika lokala och regionala riken, likt kungariket Benin, och sammanförde dessa till den brittiska kolonin Nigeria.

När Nigeria blev självständigt 1960 ville folkgrupperna hausa-fulani, igbo och yoruba bilda egna stater. Igboernas försök att göra detta ledde till inbördeskrig (Biafrakriget) som slutade 1970 med att igbo-staten Biafra kapitulerade och Nigeria kunde leva vidare som en förbundsstat. Efter detta har landet byggts upp ekonomiskt, politiskt och socialt, men konflikterna har varit stora mellan olika samhällsgrupperingar och de militära statskupperna har avlöst varandra. Sedan slutet av 1990-talet har demokratiseringen av samhället och landets institutioner tilltagit och det senaste presidentvalet genomfördes under relativt fredliga och fungerande omständigheter. Landet har dock fortfarande stora problem med rättssäkerhet, korrupktion och mänskliga rättigheter.

Kungariket Benin lever idag kvar inom Nigeria som ett hov med ett palats under ledning av Oban av Benin. Denne är ättling till alla de tidigare Obas och kungar som styrde över kungariket. Oban av Benin har idag ingen formell och legal makt utifrån Nigerias författning och grundlag. Dock ses denne som en religiös, kulturell och ceremoniell ledare för Edofolket i landets södra delar runt staden Benin City. I andra delar av Nigeria finns liknande äldre kungariken och kungligheter som lever kvar. OBS! Kungariket Benin och Benin City ska ej blandas ihop med nationalstaten Benin som ligger väster om Nigeria.

Benin City är en stad i södra Nigeria, belägen vid Beninfloden och är administrativ huvudort för delstaten Edo. Staden hade 1 086 882 invånare vid folkräkningen 2006. Benin City är huvudort för gummiproduktionen i Nigeria och har även stora sågbruk och en möbelindustri, samt anläggningar för framställning av palmolja. I Benin City ligger University of Benin, grundat 1970. Staden är katolskt och protestantiskt

biskopssäte. Benin City är bebodd sedan 900-talet och var huvudstad i Kungariket Benin. Staden var ett beryktat centrum för slavhandel. Benin City förstördes och plundrades av brittiska kolonialtrupper 1897. Benin City är sedan gammalt känd för konsthantverk i brons, elfenben och trä. En stor del människor har lämnat Benin City för att migrera genom norra Afrika och därifrån ta sig till Europa. En orsak till detta tros vara stadens och befolkningens relativt höga levnadsstandard.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Basfakta Nigeria

Folkmängd: ca 190 miljoner invånare, Afrikas folkrikaste stat

Huvudstad: Abuja

Största stad: Lagos, över 10 miljoner invånare

Officiellt språk: Engelska, men många andra språk förekommer

Politiskt styre: Förbundsrepublik

President: Muhammada Buhari (2022)

Självständighet: 1960 från Storbritannien

Längsta vattendrag: Niger, 4100 km

Kultur: Flera välkända författare, Nollywood – stor filmindustri, fotboll är nationalsport med framgångsrika landslag på dam- och herrsidan

Basfakta regionen Edo

Folkmängd: ca 3,5 miljoner invånare

Delstatshuvudstad: Benin City

Politiskt styre: Delstatsregering

Kulturell ledare: Oba av Benin

Afrosvenskar med härstamning från Nigeria

I dagens Sverige är afrosvenskar med nigeriansk härstamning en mindre grupp. Uppåt 6500 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Nigeria.

Nigeria är Afrikas folkrikaste land, kontinentens största ekonomi och sedan 1999 en demokrati. Med en förutspådd dubblering av befolkningen till drygt 400 miljoner år 2050, en medianålder om 18 år och en urbaniseringsgrad om 56 procent kommer landet att fortsätta att vara en av de största och snabbast växande ekonomierna i Afrika under överskådlig framtid.

Nigerias ekonomi är beroende av oljeexporten, men har också blivit Västafrikas "teknologihubb". Nigeria är idag en viktig afrikansk handelspartner till Sverige och sektorer av särskilt intresse är bland annat telekom, energi, ICT, miljöteknik, stadsplanering och infrastruktur. Sverige har ett stort humanitärt stöd till norra Nigeria och Tchadsjöregionen. Utöver det bilaterala stödet bidrar Sverige till Nigeria genom EU, FN och andra institutioner.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Kända afrosvenskar med nigeriansk bakgrund

Dr. Alban, egentligen Alban Uzoma Nwapa, född 1957 i Oguta, Imo, Nigeria, är en svensk musiktartist, musikproducent och tandläkare, bosatt i Stockholm. Han växte upp i Nigeria, men flyttade till Sverige 1979. Han började arbeta som tandläkare 1988 och var samtidigt discjockey. 1990 gav han ut debutsingeln "Hello Africa", vilket inledde en framgångsrik musikkariär som artist och producent.

Bildkälla: Dr. Alban als Gast im ZDF-Fernsehgarten am 12. August 2018 in Mainz. File: 2018-08-12 ZDF Fernsehgarten Dr. Alban-1248.jpg. Skapades: 12 augusti 2018. Olof Kosinsky, CC-BY-SA 3.0 de.

Camilla Henemark, eller **La Camilla**, som många känner henne som, föddes 1964 i Stockholm, och är en svensk-nigeriansk sångare, skådespelare, fotomodell, författare, politisk aktivist och föreläsare. Mest känd är hon som tidigare medlem av pop-gruppen Army of Lovers som fick framgångar i framför allt Europa under 1990-talet.

Bildkälla: Public Domain

Internationellt berömda nigerianer med edoursprung

Sonia Aimiwu är en Edo-född låtskrivare, sångerska, skådespelerska, art director och kulturaktivist. Hennes musik är en blandning av afro-jazz, folkmusik och traditionella uttryck som call-and-response.

Bildkälla: Youtube

Jordan Ifueko är en nigeriansk amerikansk författare av fantasy och ungdomsfiktions. Hon är mest känd för sin roman *Raybearer* som nådde New York-Times bestsellerlista och som Netflix planerar att göra tv-serie av. Jordan Ifueko föddes i Kalifornien av två nigerianska föräldrar som migrerat till USA. Hennes mor härstammar från yoruba, medan hennes far härstammar från edo och bini-stammen. Ifueko växte upp med västafrikanska folksagor och myter som berättades i hemmet och som inspirerade henne i hennes eget författande. Hennes roman *Raybearer* handlar om den unga synska flickan Tarisai.

Bildkälla: <https://www.jordanifueko.com/about>, TeniKomo Fotografi, 2020, CC-BY CCo 1.0 Universal Public Doman Dedication

Källor och bildförteckning

Flagga Nigeria framsida

Flagga Edo State framsida

Karta Nigeria

Bildkälla: Administrativ karta över Nigeria - Nations Online Project, Karta baserad på en FN-karta. FN:s kartografiska sektion, Public Domain

Karta språkområden Nigeria

Bildkälla: Nigeria språklig karta 1979 de.svg - Wikimedia Commons, Haupt-Sprachgruppen i Nigeria, nach Daten der CIA (1979). 2015, Nigeria språklig karta 1979.svg: Hel-hama denna fil: Furfur, CC-BY 3.0

Benin City

Bildkälla: Helikopterfoto från Benin City. Areal view of the ancient city of Benin. Av Ewinosa. Licens: CC-BY SA 4.0

Benin City marknad

Bildkälla: [New Benin Market, Benin City.jpg - Wikimedia Commons](#), En vy över den nya Benin-marknadshandlaren på en marknadsdag med pendelbuss som passerar, 2013, [Fidelis ogunseri ocsfilms](#), CC-BY 4.0

Museiföremål

Minneshuvud av drottningmoder Kungariket Benin, 1800-tal

Människohuvud gjutet i kopparlegering. På utvikta kanten vid basen framtill, bilden av stenyxa, på vardera sidan därom en krökt arm, samt vidare fyra liggande leoparder, alternerande med tre buffelhuvuden.

Källa: [Carlotta - Objekt \(smvk.se\)](#)

Källa: [Kungariket Benin och den Europeiska koloniseringen av Afrika – Minneshuvud av Drottningmoder 1800-tal e.v.t. - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Övrigt föremål

Korallpärlor, halsband, smycken

Korallpärlor var från början en symbol för kungligheter, auktoritet, makt, rikedom och prestige i kungariket Benin. Smyckena var dyrbara och var inget som vanligt folk bar. Under historien har detta förändrats och korallsmycken bärs idag ofta under traditionella, kulturella, rituella och sociala förekomster. T ex kröning av hövdingar och ledare, namngivning, bröllop, konfirmation, begravningar, festivaler, avslutningar mm. De bärs runt halsen, på handleder, vrister, öron och näsa av både män och kvinnor. Kvinnor bär även midjekorallpärlor för att betona sina höfter som ett tecken på feminin skönhet. De har blivit en symbol för Oban av Benin och Edofolket, men är även förekommande inom andra folkgrupper, kulturer och länder.

Källa: [Significance of coral beads | The Nation Nigeria \(thenationonline.net\)](https://thenationonline.net)

Bildkälla: [Accessoire de mode traditionnelle Nigériane.jpg - Wikimedia Commons](#), ChefDuVillage, 2014, CC-BY 4.0

Historisk bild

En nyutnämnd hövding under en kröningsritual i Benin City

En nyutnämnd hövding beströs med kalkpulver av en präst efter att hövdingen genomfört en Ebedans framför prästen, Benin City, 1936.

Fotografen Eckart von Sydow var afrikanist och konsthistoriker. Han skrev flera böcker om Afrika och afrikansk konst. Han genomförde bland annat en resa till Edoprovin sen och Benin City 1936. Han dog i Berlin 1942.

Källa: [Carlotta - Bildarkiv \(smvk.se\)](https://smvk.se)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nutida bild

Skolbarn

Barn i Edo Cultural Group i Fasta International School i Benin City. Barnen är klädda i rött och i röda korallsmycken – en symbol för Edofolket.

Bildkälla: Edo Cultural Group Children of Fasta International School - Förbereder sig för att göra sin presentation, [Arkiv: Edo Cultural Group.jpg - Wikimedia Commons](#), [Fastaschool](#), 2016, CC-BY 4.0

Vetenskaplig text

Utställningen Staden – speglingar av kosmos på Etnografiska museet, 1998.
Avdelningen om Benin City och Edo-folket och dess skapelsemyt.

Källa: [Carlotta - Utställning \(smvk.se\)](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nyhetsartikel

”Oba Ewuare II: En betydande monark vid 66 årsålder”, The Guardian

Källa: [Oba Ewuare II: En väsentlig monark vid 66 | The Guardian Nigeria News - Nigeria och World News – Opinion – The Guardian Nigeria News – Nigeria och World News](#)

Mer om Oba Ewuare II av Benin: född 20 oktober 1953, kröntes till Oba av Benin den 20 oktober 2016. Är den 40:e Oba, statschefens (kungens) titel i kungariket Benin.

Populärkulturella inslag

“Dumebi”, Rema (2019), musikvideo.

Musikartisten Rema från Edo State i Nigeria har fått ett stort genombrott de senaste åren. Musikstilen kallas för Afrobeat eller Afrorave. Rema sjunger på flera språk i sina låtar, bland annat edospråket och engelska.

Källa: [Rema - Dumebi \(Official Music Video \) - YouTube](#), 2019

Bildkälla: Youtube

Källa: [Rema \(musiker\) – Wikipedia](#)

Ytterligare artikel: ["Eftersom jag använder edospråk, säger de att min musik är skräp" - Rema - ABTC](#)

“Invasion 1897”, film (2014), trailer.

Invasion 1897 är en nigeriansk film som återskapar de historiska händelser som kulminerade i invasionen, förstörelsen och plundringen av det antika västafrikanska kungariket Benin i februari 1897. Filmen som producerades och regisserades av Lancelot Oduwa Imasuen släpptes 2014 och innehåller flera kända Nollywood-skådespelare som Segun Arinze, Paul Obazele och Charles Inojie.

Handlingen berättar om en ung prins av Benin, som arresteras och ställs inför rätta för att ha stulit historiska artefakter från ett brittiskt museum. Under hans rättegång berättas historien om invasionen 1897.

På BON Awards vann Invasion 1897 pris för bästa film, bästa ljuddesign och bästa regissör.

Källa: [Invasion 1897 official Trailer - YouTube](#)

Bildkälla: Youtube

Källa: [Invasion 1897 – Wikipedia](#)

Fall 1 – Tema: Statsbildning / Stat / Nation – Etiopien

Etiopien, tidigare Abessinien, är en stat belägen på Afrikas horn i nordöstra Afrika. Angränsande länder är Djibouti, Eritrea, Kenya, Somalia, Sudan och Sydsudan. Etiopien är Afrikas näst folkrikaste land efter Nigeria och tillsammans med Liberia de enda länderna i Afrika som aldrig koloniserats.

1896 försökte italienska styrkor, allierade med eritreanska, invadera landet, men de besegrades vid Adwa. 1936 försökte italienarna ännu en gång erövra landet och kom att ockupera det fram till 1941 då Etiopien befriades av brittiska styrkor i samband med Andra världskriget. Den berömde kejsaren Haile Selassie kunde då återkomma till landet.

Som person kom Haile Selassie att ses som en symbol för ett starkt Afrika – helt självständigt från västerlandet och annan form av storpolitik. Som sådan blev han en förgrundsgestalt för Rastafari-rörelsen på Jamaican och närmast vördad som ett levande helgon. Selassie stod dock trots allt långt från den vanlige etiopiern och byggde upp en enorm personlig rikedom och makt medan landet hade omfattande problem med sin ekonomi, med arbetstillfällen, korruption, mat, vatten, infrastruktur osv. Till slut blev han avsatt 1974 och levde sina sista år i husarrest.

Efter Haile Selassie styrdes Etiopien av en kommunistisk militärjunta, Derg, fram till 1987 då en kommunistisk enpartistat utropades. Denna statsbildning föll dock samman 1991 efter ett långt inbördeskrig och en övergångsregering tog makten under ledning av Etiopiska folkets revolutionära demokratiska front.

Under 1970 och -80-talet drabbades Etiopien av stor torka, hungersnöd och svält. Världssamfundet fick upp ögonen för svältkatastrofen och bland annat kom stödgalor likt Live Aid att arrangeras för att samla in hjälp och bidrag. Tusentals etiopier emigrerade under denna tid och många kom till Sverige.

Regionen Eritrea i norr blev självständigt från Etiopien 1993 efter 30 år av gerillakrig och kamp för självständighet. Till en början kom Eritrea och Etiopien väl överens, men de blev senare fiender och utkämpade 1998–2000 ett blodigt krig där över 100 000 soldater dog.

Konflikten mellan dessa länder har varit ihållande efter detta, men i och med att Abiy Ahmed blev premiärminister inleddes en försoningspolitik, som senare resulterade i att Ahmed fick Nobels fredspris 2019. Politiska, ekonomiska och liberala reformer har inletts och världen över har många sett gillande på Ahmeds politik och ledarskap.

Inom Etiopien finns dock ännu konflikter mellan olika etniska folkgrupper och landsändar. Amharafolket har tidigare haft hegemonisk makt och dominerat över den i antal ungefärligt stora folkgruppen oromo. Denna kulturella överhöghet har till viss del även manifesterats under Adwa Victory Day, där nationell samling har framhävts delvis under amhara-flagg. Högtidsdagen har som sådan fungerat såväl enande som splittrande, även om Ahmed idag endast betonar enighet i sina ceremoniella högtidstal och försöker "väcka kraften från Adwa" till liv hos etiopierna, vilken del av landet man än kommer ifrån. Delvis som ett försök att överbygga tidigare konflikter. Ahmed har själv en muslimsk far som är oromo och en koptisk kristen mor som är amhara.

Med folkgruppen tigreaner från Tigray-provinsen har däremot Ahmed och statsmaktens relationer under senare tid eskalerat. Politiska tigreanska krafter stod tidigare i allians med Derg-regimen, men har under senare tid sett sin makt och sitt inflytande minska nationellt.

Under år 2020 urartade detta till en konflikt när de demokratiska valen sköts fram på grund av coronapandemin. Rebelliska styrkor från Tigray-provinsen drabbade samman med statsmaktens militär, vilket lett till många människors död och stora flyktingströmmar. Kriget pågår fortfarande.

Sveriges relationer med Etiopien har under historien varit omfattande. Sedan 1866 har svenska kristna missionärer arbetat i Etiopien. Under 1940-talet byggde Etiopien upp sitt flygvapen med bland annat svensk hjälp. Svenska läkare och vårdpersonal har frekvent arbetat i landet. Svenska kungligheter besökte Etiopien och Haile Selassie besökte Sverige. Många etiopier och eritreaner har migrerat till Sverige och dess diaspora i Sverige är stor. Det svenska biståndet till Etiopien har under åren varit mycket stort.

Relationerna mellan Etiopien och Sverige blev under sommaren 2011 ansträngda i samband med att de svenska journalisterna Johan Persson och Martin Shibbye häktades efter att olovligen tagit sig in i landet för att göra ett reportage om gerillan i Ogaden (ONFL). Journalisterna dömdes i december 2011 för illegal inresa och understödande av terrorism, men benådades den 10 september 2012 och släpptes fria.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Basfakta Etiopien

Statsskick: Republik, förbundsstat

Befolkning: ca 110 miljoner invånare

Huvudstad: Addis Abeba, ca 4,5 miljoner

President: Abiy Ahmed (2018)

Största folkgrupper: Oromoer 35 %, Amharer 27.0 %, Somalier 6 %, Tigreaner 6 %

Religion: Ortodoxa 43 %, Muslimer 34 %, Protestanter 18 %

Språk: Amarinja och Engelska används i officiella sammanhang. Övriga språk som talas är bland annat Oromo, Tigrinja, Somali och Afari.

Afrosvenskar som härstammar från Etiopien

I dagens Sverige är afrosvenskar med etiopisk härstamning en stor grupp. Över 20 000 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Etiopien. En del av de afrosvenskar som har etiopiskt ursprung är från början adopterade. Barn har adopterats till Sverige från Etiopien sedan 1969. Flera av de etiopier som kommit till Sverige har gjort det som flyktingar på grund av krig, förtryck, fattigdom och svält. En del av de som kom till Sverige före 1993 är egentligen eritreaner, eftersom Eritrea då tillhörde Etiopien.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Kända afrosvenskar med etiopisk bakgrund

Katarina Sandström Borglund, född 1974 i Addis Abeba, Etiopien. Hon är svensk journalist och nyhetsankare på SVT:s nyhetsprogram Rapport.

Bildkälla: Katarina Sandström in August 2013 - Katarina Sandström – Wikipedia, Frankie Fouganthin, 2013, CC-BY 4.0

Marcus Samuelsson, ursprungligen *Kassahun Tsegie*, född 1971 i Addis Abeba, Etiopien, är en svensk-amerikansk krögare. Samuelsson är bosatt i Harlem i New York där han blev känd som delägare och kökschef för restaurangen Aquavit. Han driver även restaurangen Red Rooster sedan 2010. Samuelsson har gett ut flera böcker samt medverkat i matlagningsprogram i TV i USA, i Sverige och andra länder. Han har både svenskt och amerikanskt medborgarskap.

Bildkälla: Marcus Samuelsson in 2013 - Marcus Samuelsson – Wikipedia, Frankie Fouganthin, 2013, CC-BY 4.0

Andra välkända afrosvenskar med etiopisk bakgrund

Asha Ali, singer-songwriter

Putte Nelsson, pianist, låtskrivare, körledare och kapellmästare

Marika Carlsson, komiker

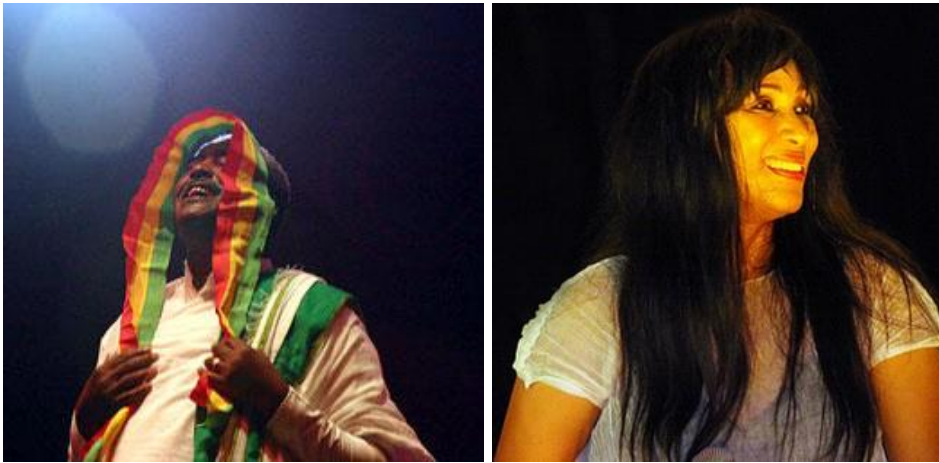
Sofia Jernberg, jazzsångare, röstkonstnär och kompositör

Daniel Lemma, sångare och låtskrivare

Benjamin Kibebe, före detta fotbollsspelare

Fikru Maru, hjärtläkare

Internationellt kända etiopier

Mahmoud Ahmed är en etiopisk sångare, född 1941. Han slog igenom i hemlandet på 1970-talet och blev mycket populär. På 1980-talet växte hans berömmelse hos etiopiska diasporagrupper världen över. Han var en av de första moderna etiopiska artisterna som turnéerade i USA under tidigt 80-tal.

Bildkälla: Arkiv:Mahmoudahmedfeature.jpg – Wikipedia, CC-BY 2.5

Aster Aweke är en etiopisk sångare som bor i USA. Hon föddes 1959 i Gondar, Etiopien, och växte upp i Addis Abeba. Hon flyttade till USA 1981 och sjöng först på restauranger och hotell innan hon nådde större framgångar och blev en stor artist såväl i USA som i hemlandet med stora konserter med tiotusentals åskådare.

Bildkälla: Arkiv:Ethamer.jpg - Wikimedia Commons, Collage av framstående etiopiska amerikaner (beskuren), 2012, Middayexpress (derivatarbete), CC-BY 3.0

Källor och bildförteckning

Flagga Etiopien framsida

Karta Etiopien i Afrika

Bildkälla: Afrika (ortografisk projektion).svg, PlatsEritrea.svg, Afrika (ortografisk projektion).svg: Martin23230, LocationEritrea.svg: Användare: Rei-artur, derivatverk Semhur, CC-BY 3.0

Karta Etiopien

Bildkälla: 948px-Map_of_zones_of_Ethiopia.svg.png (948×768) (wikimedia.org)

Muslimsk flicka och kristen flicka

Bildkälla: Muslimsk och kristen flicka utanför Etiopiens nationalmuseum - Addis Abeba - Etiopien, Arkiv:Muslim och kristen flicka utanför National Museum of Ethiopia - Addis Abeba - Etiopien (8744257382).jpg - Wikimedia Commons, Muslimsk och kristen flicka utanför Etiopiens nationalmuseum - Addis Abeba - Etiopien, 2013, Adam Jones från Kelowna, BC, Kanada, CC-BY 2.0

Museiföremål

Sköld, 1900-tal

Skölden är av samma karaktär som de som användes vid slaget vid Adwa 1896 där etiopiska styrkor under kejsare Menelik II besegrade italienska och eritreanska styrkor och förhindrade en europeisk erövring och kolonisering av landet. Etiopien (då kallat Abessinien) blev därmed ett av de få länderna i Afrika som inte koloniserades av europeiska kolonialmakter.

Monter A12 - Nr 5 i utställningen Magasinet

Källa: [Magasinet - En etnografisk skattkammare \(etnografiskamuseet.se\)](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

I monter A12 finns även en annan sköld från Etiopien (Abessinien), nr 17, som liknar den första varianten och som också figurerar i bilder från slaget samt på detta falls Nutida bild från firande av Adwa Victory Day.

Övrigt föremål

T-shirt/souvenir ”Adwa 1896”

Minnesföremål över Slaget vid Adwa 1896.

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Historisk bild

Adwa Victory Day 1937

Minnesdag över Slaget vid Adwa. Firande och manifestation i samband med den italienska ockupationen av Etiopien 1936-1941. Under den fascistiske diktatorn Benito Mussolini förde Italien en expansiv och aggressiv utrikespolitik och erövrade Etiopien. Mytomspunne härskaren Haile Selassie flydde då landet. Under Andra världskriget drev briter ut italienarna och gav åter etiopierna sin frihet.

Källa: [Carlotta - Bildarkiv \(smvk.se\)](#)

Fotograf Olga Fisch

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nutida bild

Barn som firar Adwa Victory Day

Minnesdagen för Slaget vid Adwa 1896 firas den 2 mars varje år.

Bildkälla: Adwa Commemoration 2017, Picture from the Embassy of Ethiopia, London 2017, Ethiopia, 124 years after the Adwa victory: which legacy beyond the borders? – La Grande Afrique

Vetenskaplig text

Föremålsinformation från Världskulturmuseernas databas Carlotta om Slaget vid Adwa 1896.

Bilden visar ett eritreanskt sjukhus med eritreanska soldater med avhuggna händer och fötter efter Slaget vid Adwa 1896. På bilden syns även italienska befäl som slogs tillsammans med soldaterna. Texten berättar om Italiens anfall mot Etiopien/Abessinien – Första italiensk-abbisinska kriget 1894-1896.

Källa: [Carlotta - Bildarkiv \(smvk.se\)](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nyhetsartiklar

Artiklar från New Business Ethiopia om Adwa Victory Day och inbördeskriget i Etiopien

1) Etiopiens premiärminister Abiy Ahmeds uttalande i samband med firande av Adwa Victory Day 2022. Minnesdagen är en stor nationell högtidsdag då alla är lediga. Många klär upp sig, vevar med flaggor, det spelas musik, tal hålls.

Källa: [Etiopier firar afrikansk seger över europeiska kolonialister – New Business Ethiopia](#)

2) Inbördesstriderna mellan Etiopiens armé och den tigrayanska rebellarmén TPLF har pågått sedan 2020.

Källa: [Etiopien beordrar försvarsstyrkor att vända TPLF:s senaste invasion – New Business Ethiopia](#)

Mer om konflikten: [Tigray-kriget – Wikipedia](#)

Populärkulturellt inslag

”Tikur Sew” av Teddy Afro, musikvideo, 2012

Låten handlar om Slaget vid Adwa 1896 och i musikvideon återskapas slaget.

Källa Youtube: [\(2012\) Tikur Sew - Teddy Afro \(HD English version\) Ethiopia Music Video by Tamirat Mekonen - YouTube](#)

Bildkälla: Youtube

Teddy Afro, egentligen Tewodros Kassahun, är en etiopisk sångare som är född 1976. Genom sin musik har han gjort sig politiskt kontroversiell i sitt hemland, främst genom texter som uttryckt kritik mot Etiopiens tidigare diktatoriska styre. Flera sånger fångade snabbt många lyssnare i Etiopien, som ”HalieSelassie”, en hyllning till kejsaren Haile Selassie, och ”Haile, Haile”, en sång tillägnad den olympiske långdistanslöparen Haile Gebrselassie.

Källa och bildkälla:

Teddy Afro uppträder live i Melbourne Australia, juni 2011, Arkiv:Teddy Afro.jpg – Wikipedia, Bef 2011, CC-BY 3.0

Fall 2 – Tema: Etnicitet / Folkgrupp – Zulu i Sydafrika

Sydafrika är en republik och suverän stat i Afrika, längst söderut på den afrikanska kontinenten. Landet har kust mot Indiska oceanen i öst och Atlanten i väst, samt gränisar i norr till Namibia, Botswana och Zimbabwe, i öst till Mocambique och Swaziland. Lesotho utgör en enklav i Sydafrikas östra del. Sydafrika omfattar även de obebodda öarna Prins Edwardöarna i Indiska oceanen, cirka 1 900 km sydost om Kapstaden.

Landskapet domineras av en stor inlandsplatå med omgivande bergsområden. Längs kusten ligger en låg, smal kustzon. Klimatet är subtropiskt och fuktigt på östkusten, och tempererat och torrare på platån i väst. Sydafrika är mycket mineralrikt och har en välutbyggd industri och infrastruktur. Landet spelar en betydande politisk och ekonomisk roll i regionen.

Området som idag är Sydafrika innehades under historisk tid och många olika folkgrupper som bildade egna statsbildningar och kungariken. Två av dessa folkgrupper är de betydande Xhosa och Zulu. Under mitten av 1600-talet upprättade det Nederländska Ostindiska kompaniet en bas i området och nederländare (boer) emigrerade dit. Under 1800-talet kom även britter och under slutet av seklet och det inledande decenniet av 1900-talet skedde stora konflikter mellan olika folkgrupper, bland annat Första och Andra boerkriget, som i slutändan ledde till att britterna kom att dominera området. Den sydafrikanska unionen upprättades 1910, när de två boerstaterna Oranjefristaten och Transvaal slogs samman med de brittiska besittningarna Kapprovinsen och Natal, genom South Africa Act 1909.

1948 inleddes Apartheidern då de statsbärande vita grupperna och dess företrädare genomförde diskriminerande lagar gentemot den svarta majoritetsbefolkningen. En kamp emot detta inleddes av olika gruppering vilket ledde till fortsatt förtryck och fängslande. Under 1980-talet fördes en internationell kampanj i Förenta Nationerna för att isolera Sydafrika på grund av dess apartheidpolitik, och landet utestängdes från flera internationella organisationer och evenemang, bland annat olympiska spelen.

Apartheid avskaffades under F.W. de Klerks regering från 1990 och African National Congress (ANC) ledare Nelson Mandela släpptes från fängelse. Sedan 1994 styrs landet efter demokratiska principer med allmän rösträtt. ANC har innehaft makten sedan dess.

Zulu är Sydafrikas största etniska folkgrupp med ett uppskattat befolkningsantal på ca 11 miljoner. Merparten lever i provinsen KwaZulu-Natal, men mindre grupper lever även i Zimbabwe, Zambia och Moçambique. Deras språk, zulu är ett bantuspråk.

Kungariket Zululand spelade en viktig roll i regionen under 1800- och 1900-talet. I västerlandet är riket kanske mest känt från Zulukriget, i vilket de besegrades av britterna 1879 och förlorade sin självständighet. Under apartheid kategoriserades zulu som tredje klassens medborgare och led under statligt sanktionerad diskriminering.

Zulufolket var från början ett herdefolk som härstammar från ngunifolket, vilka kom långt norrifrån till Sydafrika på 1300-talet. I början av 1800-talet ledde en befolkningsökning och minskade betesområden till att zulufolket tog till vapnen. Med sin

legendariske ledare Shaka lyckades de snabbt bilda en militärstat med rutinerade krigare, nya vapen (stötspjutet) och nya anfallsstrategier (flanker och reservenhet). Shaka införde ett värnpliktsystem där männen från 11 års ålder levde avskilda från resten av samhället i kaserner uppdelade efter årskullar. Tjänstgöringstiden var extremt lång och många zulumän fick inte skaffa fru och barn förrän de var över 40 år gamla. Åt framför allt väster och norr pressade zulufolket undan alla andra folkgrupper eller tvingade dem med som allierade med sådan kraft att man menar att cirka 1/5 av hela Afrikas befolkning direkt eller indirekt påverkades. År 1828 dog Shaka och makten övertogs av hans sonson Cetshwayo, som var en framstående taktisk begåvning och en duglig organisatör. Zuluerna fortsatte att lägga alla sina resurser inom det militära och imperialistiska, men låg hela tiden steget efter européerna i vapenteknik, även om eldvapen kom att användas mot slutet. År 1879 led till slut zuluerna ett nederlag som de inte lyckades hämta sig ifrån och blev landet från 1882 ett engelskt protektorat.

Zulu brukar traditionellt stödja Inkatha politiskt, till skillnad från xhosa, som brukar stödja ANC. Den förre ANC-ledaren Jacob Zuma tillhör däremot zulufolket.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Basfakta Sydafrika

Statsskick: Republik, enhetsstat

Befolkning: ca 55 miljoner invånare

Stora städer: Johannesburg, Pretoria (Administrativ huvudstad), Kapstaden (Politisk huvudstad), Durban, Port Elisabeth, Bloemfontein (Juridisk huvudstad)

Viktigaste floder: Oranjerfloden

Större folkgrupper:

Afrikaner/svarta 80.9 %, Färgade 8.8 %, Vita 7.8 %, Indier/Asiater 2.5 %,

Religion:

Kristna 86.0 %, ursprungsreligioner 5.4 %, Muslimer 1.9 %, övriga 1.5 %, ingen religionstillhörighet 5.2 %

Språk:

Elva officiella språk; IsiZulu 24.7 %, IsiXhosa 15.6 %, Afrikaans 12.1 %, Sepedi 9.8%, Setswana 8.9 %, Engelska 8.4 %, Sesotho 8.0 %, Xitsonga 4.0 %, siSwati 2.6 %, Tshivenda 2.5 %, isiNdebele 1.6 %, övriga 1.9 %

Afrosvenskar som härstammar från Sydafrika

I dagens Sverige är afrosvenskar med sydafrikansk härstamning en mindre grupp. Över 3000 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Sydafrika. Sveriges nära relation till Sydafrika inleddes på 1960-talet när regeringen och en stor del av den svenska folkrörelsen bidrog till kampen mot apartheid. Åren 1973 – 1994 delade svenska staten ut 2,5 miljarder kronor till Sydafrika, 900 miljoner av dessa gick direkt till ANC. Stödet var hemligt ända fram till 1990-talet på grund av att ANC var klassat som en terroriströrelse i stora delar av världen. När Nelson Mandela blev president var Sverige det första landet utanför Sydafrika som han formellt besökte. Sverige fortsätter att stödja Sydafrika genom EU och FN, som ännu ger bistånd till landet.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

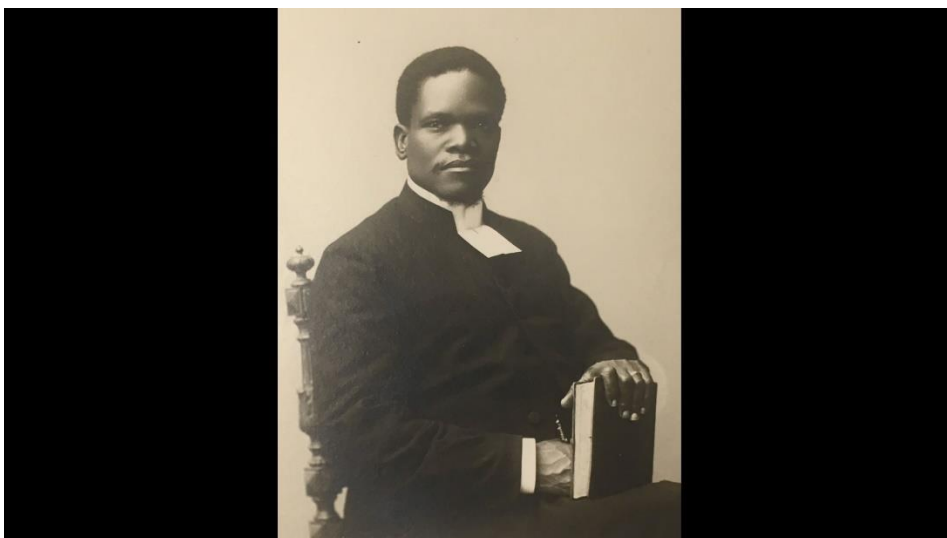
Kända svenskar med sydafrikansk bakgrund

Blossom Tainton Lindquist, född 1962 i Stockholm, är en svensk sångerska och dansare, vars pappa är sydafrikan. Hon vann Melodifestivalen 2002 som medlem i AfroDite med låten Never Let It Go. Hon är även verksam som personlig tränare och har givit ut träningsvideor och tidningen Blossom Magazine. Tainton var julvärd för SVT på julaftonskvällen 2005. Som medlem i AfroDite har hon medverkat i Melodifestivalen tre gånger, 2002, 2003 och 2012.

David Tainton, född 1976, är en svensk skådespelare och artist, främst känd för sin roll i filmen Vinterviken från 1996. Tainton är halvsyskon med Blossom Tainton Lindquist.

Bilder: Sök på egenhand!

Afrosvenskar med sydafrikansk bakgrund förr i tiden:

Josef Zulu Mkhwelantaba (Josef Zulu Kamataka), 1862-1927

Mkhwelantaba blev intresserad av kristendomen redan som ung herde i Zululand. Han var släkting till Cetshwayo - den siste kungen av den självständiga zulu-staten innan britternas kolonisering. Samröret med européerna tvingade under kolonialkriget honom på flykt tillsammans med en svensk missionärsfamilj. När Mkhwelantaba anlände till Sverige i mars 1879 väckte han stor uppståndelse. Under 1880-talet utbildade han sig till missionär i Uppsala tillsammans med fyra andra afrikaner. Tillbaka i Zululand 1885 arbetade han som evangelist innan han prästvigdes i Uppsala 1901. Mkhwelantaba skänkte senare föremål från Sydafrika till museets samlingar.

Bildkälla: Josef Zulu prästvigd i Uppsala 1901 Foto: Svenska kyrkans arkiv i Uppsala

Internationellt kända sydafrikaner

Nelson Mandela, född 1918 i Mvezo i Östra Kapprovinsen (i dåvarande Kapprovinsen), död 2013 i Houghton Estate utanför Johannesburg, var en sydafrikansk advokat, politiker, statsman och frihetskämpe. Mandela var Sydafrikas president mellan 1994 och 1999. Han var landets förste president som valts i demokratiska val för hela befolkningen. Mandela tillhörde folkgruppen xhosa.

Bildkälla: Australiens generalguvernör Hennes excellens Quentin Bryce AC träffar Nelson Mandela, Australiens generalguvernör, 2009, https://web.archive.org/web/20090921064350im_/http://www.gg.gov.au/img/gallery/663.jpg, Arkiv:Nelson Mandela (beskuren).jpg - Wikimedia Commons, CC-BY 3.0

Charlize Theron, född i Johannesburg 1975, är en Oscarsbelönad skådespelerska som medverkat i filmer som *Monster*, *Hancock*, *Mad Max: Fury Road*, *Ciderhusreglerna* m.fl. Hon har också fått Globe Award och Silver Bear Award för bästa skådespelerska.

Bildkälla: Charlie Theron talar på San Diego Comic Con International 2017, för "Entertainment Weekly: Women Who Kick Ass", på San Diego Convention Center i San Diego, Kalifornien, Gage Skidmore från Peoria, AZ, USA, 2017, Fil:Charlize Theron 2017 av Gage Skidmore (2).jpg - Wikimedia Commons, CC-BY 2.0

Källor och bildförteckning

Karta Sydafrika med provinsen KwaZulu-Natal i gult och distriktet Zululand i rött.

Bildkälla: Karta över distriktsgränser i Sydafrika, som den kommer att vara efter [kommunalvalet den 18 maj 2011](#), med [Zululand District Municipality](#) markerad i rött inom [KwaZulu-Natal](#) i gult. [Htonl](#), 2011, [Arkiv: Karta över Sydafrika med Zululand markerat \(2011\).svg - Wikimedia Commons](#), CC-BY

Sydafrika i Afrika

Bildkälla: Baljor, 2011, [Arkiv:Sydafrika i Afrika \(-mini karta -floder\).svg - Wikimedia Commons](#), CC-BY 3.0

Människor dansar

Bildkälla: [Arkiv:Zulu Culture, KwaZulu-Natal, Sydafrika \(20519821481\).jpg - Wikimedia Commons](#), Sydafrikansk turism, Vue du KwaZulu-Natal en Afrique du Sud, 2015, ZuluKultur, KwaZulu-Natal, Sydafrika, CC- BY 2.0

Museiföremål

Sköld, 1900-tal

Traditionell sköld inom folkgruppen Zulu. Manligt attribut.

Sköld i monter A12 – nr 9, utställningen Magasinet.

Källa: [Magasinet - En etnografisk skattkammare \(etnografiskamuseet.se\)](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Övrigt föremål

Hudar från djur som exempelvis leopard, vilka säljs via internet

Leopardhud används traditionellt i olika sammanhang inom olika afrikanska kulturer, däribland Zulu. Leoparden har traditionellt symboliserat mod, kraft, strid, krig, makt och kunglighet. Hudarna används såväl i dag som under historien inom olika former av ritualer, högtider och ceremonier. På grund av att leoparder jagats för sin hud har kritik mot detta lett till att hud från andra djur i stället har börjat användas på senare år.

Bildkälla: Fri bild: olika, hud, vild, djur (pixnio.com), CC-BY 2.0

Historisk bild

Zulu-män med sköldar och spjut

Bild tagen före 1896. Skriften indikerar att männen har samlats för ett krigsråd.

Källa: [Carlotta - Bildarkiv \(smvk.se\)](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nutida bild

Människor samlade för en traditionell dansceremoni kallad "reed dance"

Bildkälla: [sydafrika - zulu reed dansceremoni, Retlaw Snellac Fotografi från Belgien, Arkiv:Sydafrika - zulu reed dansceremoni \(6529966537\).jpg - Wikimedia Commons](#), CC-BY 2.0

Vetenskaplig artikel

TVå exempel på ytterligare kulturella företeelser Zulu

1) Text utställningen Magasinet och dess app för monter P05 - "Hantverk från Zulu i Sydafrika" om pärlor i hantverk.

Källa: <http://collections.smvk.se/carlotta-em/web/object/2008258>

2) Text utställningen Magasinet och dess app montervägg V och spåret "Menageriet i Magasinet" om Zulu-myt om leopard.

Källa: <http://collections.smvk.se/carlotta-em/web/object/1853258>

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nyhetsartikel

Zulukungen Goodwill Zwelithini dör i Sydafrika 72 år gammal, BBC

Zulukungen Goodwill Zwelithini avled 2021 efter 50 år som kung över Zulufolket. Sydafrika är en republik och demokratisk rättsstat, men precis som i flera andra liknande stater i Afrika finns det kungar och hövdingar som lever kvar. De har ingen formell makt inom konstitutionen och författningen, men anses ha ceremoniell och rituell makt över de olika etniska grupper som de ses som överhuvud för. Zwelithini är ättling till tidigare hövdingar och kungar av Zulufolket, från tiden före den brittiska koloniseringen då Zulufolket förfogade över ett helt eget land och kungarna hade starkare makt.

Källa: [Zulu King Goodwill Zwelithini dör i Sydafrika 72 år gammal - BBC News](#)

Populärkulturellt inslag

Tv-serien Shaka Zulu

“Shaka Zulu”, tv-serie från 1986 om den berömde kungen och krigaren från början av 1800-talet som strid mot andra afrikanska folk och riken, samt mot briterernas koloniala trupper som försökte ta över hans land. En mytomspunnen gestalt som idag är en ikon i Sydafrika och för Zulufolket.

Källa: [Shaka Zulu opening credits and theme song - 1986 - YouTube](#)

Bildkälla: Youtube

Fall 3 – Tema: Genus / Kvinnor / Tradition / Religion – Tunisien

Tunisien är en stat i Nordafrika, vid Medelhavets sydkust. Landet gränsar till Algeriet i väster och Libyen i sydost. 1881 koloniserade Frankrike Tunisien, som under åren 1942-1943 blev arenan för en av de allierade styrkornas (britterna och amerikanerna) första större operationer mot de nazistleda axelmakterna under Andra världskriget.

20 mars 1956 blev Tunisien självständigt som kungadöme. Året därpå avskaffades monarkin och Habib Bourguiba, som tillhörde partiet Neo-Destour, blev landets förste president. Denne drev ett auktoritärt styre, som bland annat innebar att gamla jordbruk som drivits av fransmän togs över av staten. 1975 gjorde sig Bourguiba till president på livstid, men han avsattes 1987. Han efterträddes av Zine El Abidine Ben Ali. Jämfört med andra arabländer förde Tunisien en USA-vänlig och liberal politik.

Under Jasminrevolutionen 2011 tvingades Zine El Abidine Ben Ali, som fört diktatoriskt styre, bort från makten efter 23 år. Tunisien har därefter utvecklats till en relativt välfungerande demokrati, och är enligt Freedom House och The Economists demokratiindex den enda demokratin bland de arabiska länderna.

Sedan Jasminrevolutionen tvingat Ben Ali från makten och öppnat för en demokratisering av landet, valdes söndagen den 23 oktober 2011 ett konstitutionsråd bestående av 217 personer med uppdraget att ta fram en ny grundlag och utse övergångsregering. 80 olika politiska partier hade nominerat kandidater till rådet. Flest röster av dessa fick det moderata islamistpartiet Ennahda (al-Nahda), ett parti med nära band till den islamistiska folkrörelsen Muslimska brödrskapet. Ennahda bildade regering med två sekulära partier.

Övergången till demokrati har dock varit besvärlig. I slutet av 2013 lämnade Ennahda över makten till en teknokratregering som skulle föra landet till nya val under 2014. I januari 2014 röstades Tunisiens nya grundlag igenom, och i slutet av året hölls både parlaments- och presidentval.

De ekonomiska problemen är omfattande, och även säkerhetsläget är svårt. Som följd av terroråd och vissa regeringars avrådan från resor till Tunisien har turistindustrin drabbats hårt. Ändå är Tunisien det arabland som bäst har lyckats förvalta den arabiska våren med större friheter för medborgarna, större jämlikhet mellan könen, samt fler kvinnor involverade i politiken och på samhällsbärande positioner.

Tunisiens ekonomi är mångfacetterad, där de viktigaste områdena är jordbruk, gruvsdrift, energi, turism och tillverkningsindustri. Fisket är omfattande. De viktigaste exportprodukterna är tomater, oliver (olivolja), vete, vattenmeloner, citrusfrukter, vindruvor, dadlar, potatis och korn.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Basfakta Tunisien

Statsskick: Republik, enhetsstat

Befolkning: ca 11 miljoner invånare

Huvudstad/Invånare: Tunis / ca 750 000

Folkgrupper och religion: Främst muslimska araber

Språk: Arabiska, Franska

Afrosvenskar som härstammar från Tunisien

I dagens Sverige är afrosvenskar med tunisisk härstamning en mindre grupp. Uppåt 6000 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Tunisien. Sveriges förbindelser med Tunisien går tillbaka till 1736, då ett freds- och sjöfartsavtal ingicks mellan länderna. Sverige och Tunisien har haft diplomatiska förbindelser sedan Tunisiens självständighet 1956. Svensk export till Tunisien består främst av verkstadsprodukter, trävaror och transportmedel. Importen till Sverige från Tunisien består till största del av råvaror och bränslen, samt kläder. Det svenska utvecklingssamarbete syftar till att främja stärkt demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter samt en hållbar utveckling som förbättrar förutsättningarna för fred, stabilitet och frihet i regionen.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Afrosvensk med tunisisk bakgrund förr i tiden:

Aly Ben Salem

Aly Ben Salem, född 1910 i Tunis, Tunisien, död 2001, var en tunisisk-svensk skulptör, målare och konstpedagog. Han var i stort sett självlärd, men vistades en kortare tid vid konstakademien i Tunis och åkte på många studieresor i Nordafrika, Italien, Belgien, Nederländerna, Frankrike och de skandinaviska länderna på 1930-talet.

Vid andra världskrigets slut återkom han till Sverige mer permanent. Hans intresse för kulturella förbindelser mellan Sverige och den muslimska världen manifesterade han genom generösa bidrag till Folkens museum och Etnografiska museet. Tillsammans med Carl-Einar Borgström och Martin Ivarson ställde han ut på Galleri Brinken i Stockholm och mellan 1938 och 1960 ställde han ut separat ett 20-tal gånger i Sverige. Salem är representerad vid Institut Tessin i Paris, Musée d'Art i Tunis, Vänersborgs museum och Etnografiska museet.

Bildkälla: Wikipedia, Okänd fotograf, Public Domain

Internationellt kända tunisier

Lina Ben Mhenni, född 1983 i Tunis, död 2020 i Tunis, var en tunisisk internetaktivist, bloggare och universitetslärare i engelska vid Tunis universitet. Mhennis blogg *A Tunisian Girl* uppmärksammades i samband med den tunisiska revolutionen 2010–2011, och vann flera priser. Boken *Tunisian Girl: en bloggares berättelse om den arabiska våren* gavs 2012 ut på svenska.

Bildkälla: Fil: Lina Ben Nhenni, Tunis 16 juni 2013.jpg, Wikipedia, CC BY-SA 3.0

Emel Mathlouthi är en tunisisk sångare och låtskrivare, vars sång "Kelmti Horra" (Mitt ord är fritt) blev en kampsång i Jasminrevolutionen och den egyptiska revolutionen 2011. När den tunisiska regimen förbjöd hennes sånger 2008, flyttade hon till Paris. Hennes filmade framträdanden där nådde tunisier via internet, och videon där hon sjunger "Kelmti Horra" för demonstranter på Avenue Habib Bourguiba i Tunis blev viral. Hennes första album *Kelmti Horra* släpptes 2012. Vid prisutdelningen av Nobels fredspris till Tuniens nationella dialogkvartett 2015 framförde Mathlouthi sången.

Bildkälla: Emel Mathlouthi på scenen på Cosmopolite på Soria Moria. Konserten ägde rum den 19. Augusti 2017. Foto: Eget arbete. Tora Saetre. Wikimedia, CC BY-SA 4.0

Källor och bildförteckning

Karta Tunisien i Afrika

[Arkiv:Tunisien i Afrika \(-mini karta -floder\).svg - Wikimedia Commons](#), Baljor, 2011, CC-BY 3.0

Karta Tunisien

[Arkiv:Tunisien Baskarta.png - Wikimedia Commons](#)

<https://erccportal.jrc.ec.europa.eu/Maps#/maps?pageIndex=1&pageSize=200&mt=Basse%20map>, EG-GFC/ECHO, CC-BY 4.0

Människor Tunisien

[Arkiv:1 maj protest, Tunis, Tunisien, 2012 \(7132377547\).jpg - Wikimedia Commons](#)

1 maj protest, Tunis, Tunisien, 2012, 2012, [scossargilbert](#), CC-BY 2.0

Museiföremål

Smycke i monter B6 – nr 4, utställningen Magasinet. 1900-tal.

Traditionellt smycke av silver med lycko- och skyddssymboler i form av fisk, måne och Fatimas hand (hamsah, khamsa, Miriams hand). Används av kvinnor exempelvis under högtider och bröllop.

Källa: <http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Under folkliga protester i Nordafrika, såväl före, under som efter den arabiska våren, har den välkända handsymbolen – Fatimas hand, Hamsah, khamsa, Miriams hand – setts och använts. Bland annat vid protester i Marocko 2003 och 2011. Symbolen står traditionellt för flera olika värden - skydd mot onda ögat, nationell tradition och kulturell mångfald. Symbolen används och har traditionellt använts av både araber, muslimer, judar och berber.

Även fisken symboliserar traditionellt skydd mot det onda ögat. Den ses som en lyckosymbol och har traditionellt målats på husväggar och dörrar. Möjligen härstammar fisken från judisk och berbersk kultur där den även symboliserar fertilitet.

Den tredje symbolen visar möjligen en måne/fullmåne/halvmåne och bör i så fall ses som en symbol för Islam.

Övrigt föremål:

Traditionell tunisisk hatt för män – Chechia. Kallas även Fez efter den marockanska staden där flera liknande huvudbonader tillverkades. Var under de Osmanska rikets dagar fram till Första världskriget ett vanligt attribut bland män inom hög befattning och/eller det militära. Den tunisiska varianten har ingen svart tofs.

Bildkälla: [Chechia.jpg \(5202x3465\) \(wikimedia.org\)](#), [Sejir](#), CC-BY 4.0, beskuren.

Historisk bild

Tunisisk brud i traditionella kläder och smycken, staden Mahdia 1959.

Källa: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/26/Tunisian_bride_of_Mahdia_1959.jpg

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain.

Nutida bild

Tunisisk kvinna och man under traditionellt bröllop. Tunisisk kvinna klädd i traditionella silversmycken. Man klädd i traditionell chechia.

Källa: [Caftan_hammametois.JPG \(3456x5184\) \(wikimedia.org\)](#), [Samiska Mlouhi](#), CC-BY 4.0

Vetenskaplig text från Världskulturmuseerna

Utdrag från webbtexterna och utställningstexterna för utställningen Ultras – Fotboll och politik vid Medelhavet.

Utställning om supporterkultur i länder som Tunisien på Medelhavsmuseet, den 11 december 2021 – den 8 januari 2023

Källa: Världskulturmuseerna

Bildkällor:

Världskulturmuseerna, Public Domain

Karl Zetterström, Världskulturmuseerna, Public Domain

Giovanni Ambrosio

Stefan Johansson, CC-BY 4.0

Nyhetsartikel

“Deccenium efter revolutionen star Tunisiens kvinnor inför en uppförsbacke”. Artikel från Al-Jazeera om de landvinningar som tunisiska kvinnor gjort under de senaste femtio åren och framför allt efter den Arabiska våren, som startade i Tunisien 2011. Fler kvinnor finns nu som representanter inom politiken, i parlamentet och i förvaltningen. Samhället har blivit mer jämställt och mindre patriarkalt, mer individualiserat och mindre dogmatiskt religiöst. Tunisiska kvinnor stod i frontlinjen under protesterna. Kvinnor har fått starkare rättigheter i äktenskapet, arvsrätten, ekonomi mm. Dock har en del förhoppningar inte infriats och motståndet har hårdnat. Färre kvinnor finns idag inom politiken än under förra mandatperioden.

Källa: [Decennium efter revolutionen står Tuniens kvinnor inför en uppförsbacke | Arabiska våren: 10 år på News | Al Jazeera](#)

Populärkulturellt inslag

Musik och artikel om Emel Mathlouti, kvinnlig tunisisk artist som blev berömd under Arabiska våren med sången "Kelmti Horra". Inspelningen när hon framför låten vars titel kan översättas "Mitt ord är fritt" inför demonstranter i centrala Tunis spreds snabbt i sociala medier, och blev något av en symbol för den demokratiska kampen. Hon har uppträtt på scener över hela världen, bland annat i Sverige.

Källa: <https://www.youtube.com/watch?v=McEol6LpVIE>, <https://malmolive.se/emel-mathlouthi>

Fall 4 – Tema: Konflikt / Naturresurser – Kongo (Demokratiska republiken Kongo)

Demokratiska republiken Kongo, ofta kallad Kongo-Kinshasa (i jämförelse med Kongo-Brazzaville), är en republik och suverän stat i de centrala delarna av Afrika. Det är det till ytan näst största landet i Afrika och gränsar i norr till Kongo-Brazzaville, Centralafrikanska republiken och Sydsudan, i öster till Uganda, Rwanda, Burundi och Tanzania, i söder till Zambia och Angola och har i väster en liten kustremsa vid Kongoflodens mynning mot Atlanten, endast 37 kilometer lång. Demokratiska republiken Kongo har den fjärde största befolkningen i Afrika. Föregående statsbildningar med samma gränsdragningar inkluderar Kongostaten, Belgiska Kongo, Kongo-Léopoldville och Zaire.

1993 ledde etniska strider i Masisi och statskuppen i Burundi till att 120 000 människor begav sig på flykt varav många hamnade i flyktingläger i Södra Kivu-provinsen i östra Zaire. I efterdyningarna av folkmordet i Rwanda kom ungefär två miljon rwandiska flyktingar, mestadels från folkgruppen hutu som hade jagats bort när Rwandiska patriotiska fronten tog över det lilla grannlandet i öster, till Zaires östligaste provinser. Blandat med flyktingarna var gärningsmän från folkmordet, hutumiliser som från 1995 nyttjade de enorma flyktinglägren i Zaire som baser för nattliga räder in i Rwanda. Våldet i Rwanda spred sig till Zaire och 300 000 människor tvingades fly från sina hem. Konflikten eskalerade till första Kongokriget och skakade den diktatoriske presidenten Mobutus då redan försvagade styre. Rebellgruppen AFDL under Laurent Kabila, som till stor del bestod av tutsimilis, tog till vapen mot president Mobutu och jagade honom i landsflykt 1997. Landet återtog namnet Demokratiska republiken Kongo och Laurent Kabila blev president. Redan 1998 bröt krig återigen ut i Kongo: Andra Kongokriget kom att vara i fem år och resulterade i hundratusentals döda. Tillströmningen av utländska styrkor och delningen av landet i rivaliserande maktzoner gav konflikten namnet "Afrikas första världskrig". Trots flera försök att få till stånd fred upphörde inte stridigheterna. 1999 undertecknades ett vapenstillestånd i Lusaka och alla de utländska trupperna ersattes av FN:s fredsbevarande styrka MONUC. Kabila mördades 2001 och hans son Joseph Kabila utnämndes till statschef. 2002 fick denne de rwandiska styrkorna att dra sig tillbaka från östra delen av landet och två månader senare skrev samtliga stridande parter under ett fredsavtal.

Respekten för fredsavtalet och den provisoriska författningen var på sina håll ganska begränsad, och nya konflikthärdar blossade snabbt upp i Kongos östra provinser. Decenniers vanstyre och en svagt utvecklad nationskänsla i den kolonialt skapade, konstlade statsbildningen har fortsatt att försvåra en stabil, fredlig utveckling. 2005 gjordes ändå vissa framsteg genom en ny författning som banade väg för president- och parlamentsval. Presidentvalet vanns av sittande presidenten Joseph Kabila, vilket ledde till sammandrabbningar mellan oppositionsledaren Jean-Pierre Bembas anhängare. Förutom politiska stridigheterna mellan president Kabila och oppositionen har diverse regionala konflikter fortsatt att pågå oavbrutet sedan andra Kongokrigets slut medan nya konflikter har brutit ut vid sidan om de gamla.

Kongo-Kinshasa är ett av Afrikas rikaste länder med hänsyn till naturtillgångarna. Mest kända är koppartillgångarna i provinsen Katanga, men i landet finns även tillgångar på diamanter, kobolt, petroleum, silver, zink, uran, radium, bauxit, järnmalm och kol. Timmer, ädelträ, palmolja och kautschuk utvinns ur skogstillgångarna.

Ämnet och metallen Coltan har angivits som en bidragande orsak till kriget i Kongo, en konflikt som har lett till runt 4 miljoner döda. Rwanda och Uganda exporterar för närvarande stulen coltan från Kongo till länder i nord (i synnerhet Kina), där malmen används för att utvinna tantal som sedan 1960-talet använts i högkvalitativa elektrolytkondensatorer. Sådana används idag exempelvis i mobiltelefoner, persondatorer och dvd-spelare.

Demokratiska republiken Kongo har egentligen stora förutsättningar att bli ett välmående land, men krig och korruption under många år har dramatiskt försämrat ekonomin. Skatteintäkterna är låga, statens utgifter höga och utlandsskulden växer. Folket lider av hungersnöd och sjukdomar. HIV/Aids är ett stort hälsoproblem. Järnvägs- och vägnätet är i dåligt skick.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Basfakta

Statsskick: Republik

Befolkning: ca 70 miljoner invånare

Huvudstad: Kinshasa, ca 10 miljoner invånare

Valuta: Kongolesisk franc (CDF)

Språk: Officiellt franska, inhemskt Lingala, Swahili, Kikongo, Tshiluba

Religion: Kristendom 70% (Katoliker 50%, Protestanter 20%), Kimbanguist 10%, övriga traditionella tro 10%, Muslimer 10%

Medellivslängd: 51,3 år (2009)

Folkgrupper: Det finns över 200 etniska grupper i landet och majoriteten av dem är olika bantufolk. De viktigaste etniska grupperna: lula (baluba) 18 %, kongo 16 %, mongo 13 %, rwanda 10 %, mangbetu-azande 6 %, bangi och ngala 5,8 %.

Afrosvenskar som härstammar från Demokratiska republiken Kongo

I dagens Sverige är afrosvenskar med kongolesisk härstamning en mindre grupp. Uppåt 5000 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Kongo.

Sverige har en historisk koppling till Demokratiska Republiken Kongo genom att svenska missionärer kom till landet redan i slutet av 1800-talet för att sprida kristendomen. Sambandet förstärktes genom FN:s tidigare generalsekreterare Dag Hammarskjölds insatser och med närvaro av svenska FN-trupper i DR Kongo på 1960-talet. Sverige har därefter deltagit i FN:s samtliga fredsfrämjande insatser i DR Kongo. Idag har Sverige ett utvecklingspartnerskap med DR Kongo, och syftet är att bidra till att stärka förutsättningarna för hållbar fred och statsbyggnad samt bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Samarbetet är fokuserat på demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, grundläggande hälsa, konfliktförebyggande och förbättrade möjligheter till försörjning.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Afrosvenskar med kongolesisk bakgrund

Michel Tornéus, föddes 1986 i Botkyrka, hans pappa är från Kongo-Kinshasa och hans mor från Boden. Tornéus är en svensk före detta friidrottare som tävlade i längdhopp för Hammarby IF. Han har det svenska rekordet i längdhopp på 8,44 meter och tioalet svenska mästerskapsguld i längdhopp och ett i tresteg. Han har vunnit flera mästerskapsmedaljer och kom fyra vid OS 2016.

Bildkälla: Michel Tornéus under Finlands-Sveriges friidrottslandskamp 2019 på Stockholms stadion i augusti 2019, Frankie Fouganthin, CC-BY 4.0

Internationellt kända kongoleser

Denis Mukwege, född 1955 i Bukavu i Belgiska Kongo, är en kongolesisk chefskirurg, specialiserad inom gynekologi. Mukwege tilldelades Nobels fredspris 2018 tillsammans med Nadia Murad för sitt arbete mot sexualiserat våld som vapen i krig och konflikter. Han grundade på 1990-talet Panzisyjukhuset i Bukavu i östra Kongo-Kinshasa. Sjukhuset har byggts upp med stöd av Pingstmissionen, Läkarmissionen och Sida. För sina insatser för våldtagna kvinnor i krigets Kongo, tilldelades han 2008 års FN:s pris för mänskliga rättigheter och Olof Palmepriset, 2013 års "alternativa Nobelpris" Right Livelihood Award, samt 2014 års Sacharovpriset för tankefrihet.

Bildkälla: Utrikesminister Jeremy Hunt träffar Dr Denis Mukwege i London.
Filen har extraherats från en annan fil: [Dr Denis Mukwege \(45390980554\).jpg](https://www.flickr.com/photos/foreignoffice/45390980554/)
<https://www.flickr.com/photos/foreignoffice/45390980554/> Utrikes- och samväldeskontoret, CC-BY 2.0

Källor och bildförteckning

Karta Demokratiska republiken Kongo karta i Afrika

[Arkiv:Demokratiska republiken Kongo i Afrika \(-mini karta -floder\).svg - Wikimedia Commons](#), Baljor, 2011, CC-BY 3.0

Karta Demokratiska republiken Kongo

[Arkiv:Demokratiska republiken Kongo Bas karta.png - Wikimedia Commons](#)

[https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/ECHO-](https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/ECHO-Products/Maps#/maps?pageIndex=1&pageSize=200&mt=Base%20map)

[Products/Maps#/maps?pageIndex=1&pageSize=200&mt=Base%20map](https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/ECHO-Products/Maps#/maps?pageIndex=1&pageSize=200&mt=Base%20map) GFC, EG, 2013, CC-BY 4.0

Människor Demokratiska republiken Kongo

En ung kongolesisk pojke går till skolan nära flyktinglägret Kahe i staden Kitschoro, i nordöstra delen av Demokratiska republiken Kongo, M. Hofer, 2009, Wikimedia Commons, CC-BY 3.0

Museiföremål

Broderi i monter P12 i utställningen Magasinet. Olika motiv som berättar om konflikt och umbäranden, 2000-tal. Nr 7 – Man som dödas och soldater som plundrar ett hem.

Källa: <http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Övrigt föremål:

Mobiltelefon. Kobolt, vanligt i mobiltelefoner, är en naturresurs som det finns gott om i Kongo. Andra metallfyndigheter likt guld och silver bryts också. Kring gruvfyndigheter och naturresurser har det varit stora och djupa konflikter mellan stat, olika geografiska delar av landet, olika etniska grupper och olika militära och politiska fraktioner.

Källa: Pixabay

Historisk bild

Bilder från Kongo Fristaten föreställande soldater från Mbamu med bärare, 1910, [0964.5903 :: uniformer, personer, vapen](#)

Källa: Världskulturmuseerna, Public Domain

[Carlotta - Bildarkiv \(smvk.se\)](#)

Nutida bild

Soldater i det konfliktfyllda Demokratiska republiken Kongo.

Bildtext från Wikipedia: Aveba, Ituri district, Oriental Province, DR Congo: FARDC soldiers on patrol. The General Staff of the Armed Forces of the DRC has informed MONUSCO of the start of the FARDC military operation, Sukola II (sweep in English), against Rwandan rebels of the FDLR this Tuesday 24 February in South Kivu. Photo MONUSCO/Abel Kavanagh

Källa: [Aveba, district de l'Ituri, Province Orientale, DR Congo - Des militaires FARDC en patrouille. \(16643921095\) - Armed Forces of the Democratic Republic of the Congo - Wikipedia](#) Photo MONUSCO/Abel Kavanagh, CC BY- 2.0

Vetenskapliga text

Utställningsskylt om Kongofristaten från Missionsutställningen, Med världen i kappsäcken, Etnografiska museet.

Källa: Världskulturmuseerna

Bildkälla: Världskulturmuseerna

Nyhetsartikel

”Politisk och humanitär kris i Kongo”, Amnesty Press.

<http://www.amnestypress.se/artiklar/reportage/26222/politisk-och-humanitar-kris-i-kongo/>

Populärkulturellt inslag

Belgisk-kongolesiske rapparen och artisten Baloji har gjort flera låtar om det konfliktfyllda Kongo:

Källa och bildkälla: [https://en.wikipedia.org/wiki/Baloji_\(rapper\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Baloji_(rapper))

"Le Jour d'Après / Siku Ya Baadaye" (Indépendance Cha-Cha) av belgisk-kongolesiske artisten Baloji, musikvideo (2010)

[Baloji - "Le Jour d'Après / Siku Ya Baadaye" \(Indépendance Cha-Cha\) \(Eng Subtitles\) - YouTube](#)

Källa: Youtube

Fall 5 – Tema: Ekonomi / Handel / Identitet – Ghana (Ashanti)

Ghana, formellt Republiken Ghana, är en suverän stat och republik i Västafrika. Landet gränsar till Elfenbenskusten i väst, Burkina Faso i norr, Togo i öst och Guineabukten i syd. Under tidig kolonialtid utgjordes det nuvarande Ghana av ett antal olika kungadömen, som till exempel Ga Adangbes på östkusten, i inlandet av Ashanti och flera olika stater tillhörande folkslaget fante längs kusten och i inlandet. Byteshandeln med de europeiska staterna blomstrade efter kontakten med portugiserna på 1400-talet, och brittena etablerade kronkolonin Guldkusten år 1874.

Ghana var en av de första afrikanska staterna att uppnå självständighet, år 1957. 1960 blev det en republik, med Kwame Nkrumah som första president. Vid självständigheten ansågs Ghana som ett av de mest välmående länderna i Afrika, men ekonomiskt vanstyre och sjunkande kakaopriser på världsmarknaden undergrävde landets ekonomi. Nkrumah förbjöd 1964 alla oppositionspartier, fängslade landets regimkritiker och orienterade sig mot kommunistblocket. Nkrumah avsattes i en militärkupp redan 1966, men inte förrän 1992 antogs en konstitution som tillät flera politiska partier. Med undantag för perioden 1979–1981 hade landet ett militärt styre mellan 1972 och 1992, då den tidigare militärledaren Jerry Rawlings valdes till president.

Under åren 1983–90 infördes två ekonomiska återhämtningsprogram som tillsammans med den fortsatta liberaliseringen av ekonomin under 1990-talet gjorde att ekonomin började återhämta sig efter den stora stagneringen sedan självständigheten 1957. Ghanas ekonomi har fortsatt att förbättras under 00-talet med hjälp av höga priser på viktiga exportvaror som guld och kakao. Ghanas ekonomi påverkas lätt av skiften i världsmarknadspriser och väder. Landet exporterar förutom olja, guld och kakao även timmer, bauxit, mangan och diamanter.

Huvudsakliga källa: Wikipedia

Basfakta Ghana

Statsskick: Republik, enhetsstat

Befolkning: ca 28 miljoner

Huvudstad / Invånare: Accra / ca 2.5 miljoner

Andra större städer: Kumasi ca 3 miljoner. Sekondi-Takoradi ca 1 miljon.

Procentuell andel invånare i städerna: 56.7 %

Folkgrupper: Akan 47.5 %, Mole-Dagomba 16.6 %, Ewe 13.9 %, Ga-Dangme 7.4 %,

Religion: Kristna (olika samfund) 71.2 %, Muslimer 17.6 %, Animister 5.2 %,

Språk: Engelska är officiellt språk, Asante 16.0 %, Ewe 14.0 %, Fante 11.6 %

Valuta: Cedi (GHC), 1 GHC = 100 pesewas

Afrosvenskar med härstamning från Ghana

I dagens Sverige är afrosvenskar med ghanansk härstamning en mindre grupp. Uppåt 3500 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Ghana.

Ghana är ett av de mest stabila demokratiska länderna i Västafrika och landet är en av de viktigaste svenska handelspartnerna i Afrika. Det finns ett tjugotal svenska företag etablerade på plats, till exempel Skanska, ABB, Volvo CE, Atlas Copco, Ericsson, Viasat, Tetra Pak och Svedala industrier. Svenska företagsintressen i Ghana är i dagsläget koncentrerade främst till telekomsektorn och gruvnäringen. Det finns emellertid ytterligare sektorer av faktiskt och potentiellt intresse, såsom livsmedelsförädling, energiförsörjning, infrastruktur och skogsbruk.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Kända afrosvenskar med ghanansk bakgrund

Kodjo Akolor föddes 1981 i Täby av ghananska föräldrar och är en svensk komiker och programledare i radio och TV. Han har medverkat i program som Vakna med The Voice, Morgonpasset och Musikhjälpen. Han har även varit programledare för han Melodifestivalen.

Bildkälla: Pressbild på Kodjo Akolor. 24 november 2014. Morgan Norrman.
<http://www.mynewsdesk.com/se/blixtenco/images/kodjo-akolor-374691>, CC-BY 3.0

Robin Quaison växte upp i Akalla och har en far från Ghana och en svenskfödd mor. Han började spela fotboll som femåring för Järva Kista FK. När Quaison var sju år började han i stället spela i AIK. Den 2012 spelade han sin första allsvenska match från start för AIK. Quaison har varit proffs i italienska Palermo och tyska Mainz. Han spelar idag i Saudiarabien för Al-Ettifaq Club. 2013 gjorde han debut i svenska A-landslaget. Han har gjort flera matcher och mål för Sverige.

Bildkälla: EM-kval Sverige-Rumänien 20190323. Rolandinho. Wikimedia. CC-BY 4.0

Internationellt kända ghananer

Kofi Annan, född 1938 i Kumasi i den brittiska kolonin Guldkusten (idag Ghana), död 2018 i Bern, Schweiz, var en ghanansk diplomat. Han var Förenta nationernas generalsekreterare 1997 till 2006. 2001 delade Kofi Annan Nobels fredspris med Förenta nationerna för deras arbete för att skapa en "bättre organiserad och fredligare värld".

Bildkälla: Kofi Annan står framför en Kofi Annan-Foundation-banderoll. 2014. Stiftelsen Kofi Annan. Flickr. CC-BY 2.0

Jane Awindor, även kallad **Efya**, är en ghanansk sångerska, låtskrivare, modeskapare och skådespelerska från Kumasi. Hon slog igenom under 2010-talet och gett ut musik, uppträtt, skådespelat i tv-serier och skapat egna klädkollektioner.

Bildkälla: Efya vid evenemang. 2014. Ameyaw Debrah. CC-BY 3.0

Källor och bildförteckning

Karta Ghana i Afrika

[Arkiv:Ghana i Afrika \(-mini karta -floder\).svg - Wikimedia Commons](#)

Baljør, 2011, CC-BY 3.0

Karta Ghana

[Arkiv:Ghana, administrativa divisioner 2018 - de - färgade.svg - Wikimedia Commons](#)

NordNordWest, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/legalcode>

Karte der politischen Gliederung von Ghana (2018), den 3 februari 2019,

Attribution: Karte: [NordNordWest](#), Lizenz: [Creative Commons by-sa-3.0 de](#), CC-BY 3.0

Människor Ghana

[Arkiv:Barn på Anamabu beach Ghana.jpg - Wikimedia Commons](#), Barn på Anamabu

beach, Ghana, <https://www.flickr.com/photos/stignygaard/208236257>, Stig Nygaard, 2006, CC-BY 2.0, beskuren

Museiföremål

Guldvikter i monter E3. Eleverna kan välja själva ett par eller välja någon av de fyra som visas på bilderna i utställningen Magasinet. Guldvikter av brons från Ashantiregionen/Ashantifolket (Ashantiriket, Akan) möjligen föreställande olika adinkrasymboler. Möjligen från 1800-tal eller ännu äldre. Användes under affärstransaktioner. Guldet i sig en historisk naturresurs i Ghana som även gav namn till landet under brittisk kolonial era – Guldkusten.

[1960.10.0045 :: vikt](#) Guldvikt i tvådelad fönsterform försedd med spiralornament.

[1960.10.0044 :: vikt](#) Guldvikt i korsform och med spiralornament, i mitten försett med ett fyrkantigt hål.

[1960.10.0005 :: vikt](#) Guldvikt i form av stiliserad ödla eller krokodil. I ena hörnet insprängd en metallbit.

[1960.10.0024 :: vikt](#) Guldvikt i kvadratisk form, trappsteg. Inskärningar på de fyra sidorna.

Källa: <http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Övrigt föremål

Chokladkaka med adinkrasymboler. Säljs bland annat på restaurang Matmecka vid Etnografiska museet.

Bildkälla: Produkten Smooth dark med hallon 70% kakao – Divine – 90 g, foto av kiliweb per Open Food Facts, CC-BY-SA 3.0

Historiska bilder

Hövding med hov

Ashanti-Ghana Royal chief Omahene with title men and the followers, before him a little taxidermy of elephant decorated royal stool and the leopard skin as a foot mat for the OMAAHENE of AHANTI of old Ghana called gold coast. His might or authority is measurable with elephant and leopard therefore this must be present as his significance. (Gabriel Idagu Oko, Chief Curator, National Museum of Lagos 2014)

G. Bolinder. 1930-31. Bilden publicerad s. 107 i "Svarta Folk i Västafrika" Gustaf Bolinder, Albert Bonniers Förlag 1931.

Maktföremålen som elefant, spiror, stavar, smycken av guld. Adinkramönster på klädesplagg, föremål, smycken och attribut.

[Bolinders expedition till Västafrika \(1930-1931\)](#) Gustaf Bolinders expedition 1930-31 till Sierra Leone och Nigeria. Hemresan skedde med pansarkryssaren Fylgia. Ankomst till Funchal på madeira.

Källa: [0221.f.0022 :: grupporträtt](#)

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Män med trummor

Ashanti- Ghana royal drummers, for their chief called OMANHENE of manpong. (Gabriel Idagu Oko, Chief Curator, National Museum of Lagos 2014)

Aschanti; folktyper. (katalogkort). Ashanti är ett folk i Afrika och en av de största folkgrupperna i Ghana. De talar Twi, ett Akan-språk. (Wikipedia, läst 2020-10-29)

Adinkramönster på klädesplagg, föremål, smycken och attribut.

Källa: [0221.f.0021 :: gruppbild, män, trumma, porträtt](#) - Aschanti; trumslagare.

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Nutida bild

Guldbrytning i dagens Ghana. Guldexporten är en av Ghanas största inkomstkällor samt en ikonisk del av deras identitet som land och folk.

Bildkälla: [Ghana's election on the BBC | Informal sector gold mining. \(... | Flickr](#), Informal sector gold mining, Peter Lewenstein, december 4, 2008, CC-BY

Vetenskaplig text

Utställningstexten "Cape Coast Castle och koloniseringen av Ghana", skriven av Yanina Casanova inom utställningsprojektet Kreol som uppdaterats med en mening om frigörelse och black power. Fokus på den svenska koloniseringen av Ghana och upprättande av kolonin Cabo Corso och fortet Carolsborg under 1600-talet. Sverige handlade under denna tid med slavar och guld. Kolonin blev inte långvarig och togs över av andra europeiska makter. Carolsborg döptes senare om till Cape Coast Castle och var en av huvudhamnarna varifrån förslavade människor fördes till Nord- och Sydamerika. Efter Andra världskriget blev Ghana under ledning av Kwame Nkrumah det första landet söder om Sahara att bryta sig fria från det brittiska kolonialväldet och utropa självständighet. Detta skapade en stor känsla av stolthet och black power över stora delar av Afrika och världen.

Källa: Världskulturmuseerna

Bildkälla: Världskulturmuseerna

Nyhetsartikel

"Ghanas year of return campaign boosts its destination profile", This is Africa.me. Teman som nämns i artikeln är den utvecklade ekonomi, handel som guldexport, identitet i form av afrikansk stolthet och det koloniala oket som ska försvinna. Regeringen har satsat på turism samt att människor med härstamning från Ghana (ättlingar till människor som förslavades under kolonial tid) ska återvända till landet och bosätta sig där.

Källa: <https://thisafrica.me/politics-and-society/ghanas-year-of-return-campaign-boosts-its-destination-profile/>

Populärkulturellt inslag

Black Panther, dvd-film (2018) och trailer på Youtube. Filmen baseras på Marvels serietidning om superhjälten Black Panther från det fiktiva afrikanska landet Wakanda.

Källa: <https://www.youtube.com/watch?v=xjDjIWPwcPU>

I filmen finns adinkrasymboler kopplade till ghanansk ashantikultur. Ämnet diskuteras i den anknutna artikeln: ["Black Panther" kostymdesigner avslöjar mening i Shuris T-shirt \(insider.com\)](#)

Fall 6 – Ursprungsfolk / Botswana och Sanfolk

Botswana är en republik i södra Afrika. Staten har ingen kust och gränsar i öst till Zimbabwe, i sydväst och syd till Sydafrika, i väst och norr till Namibia. Längst i norr har landet en kort gräns mot Zambia. I sydvästra delen av landet finns öknen Kalahari. Botswana var tidigare det brittiska protektoratet Bechuanaland, och blev självständigt 1966. Namnet Botswana kommer av bantubefolkningen, batswana-tswanafolket.

Före självständigheten var landet ett av världens fattigaste, men tack vare rika diamantfyndigheter har Botswana senare haft betydlig ekonomisk tillväxt och utvecklats till ett medelinkomstland. Många invånare lever dock fortfarande utanför den formella ekonomin, ofta av boskapsskötsel.

Under kolonial tid tvingade den brittiska politiken och den så kallade hyddskatten tvingade många botswanier att arbeta i Sydafrika för att skaffa pengar. Bechuanalands huvudstad Mafikeng var även belägen i det område som införlivats med Kapkolonin. Från brittiskt håll arbetade man för en förening mellan de båda kolonierna, men särskilt efter apartheids seger i Sydafrika 1948 blev motståndet mot en förening mellan länderna allt starkare.

Tidigt på 1960-talet grundades flera partier: Bechuanaland People's Party, Botswana Independence Party och Bechuanaland Democratic Party. Efter press från nationalisterna inleddes grundlagsförhandlingar 1963, och protektoratet fick först inre självstyre, med Seretse Khama som statsminister. Den 30 september 1966 blev Botswana en självständig republik, med Khama som sin första president.

Seretse Khama stöddes både av brittena och av de vita invånarna i Botswana i sin kamp om den politiska makten, eftersom han sågs som mindre radikal än andra kandidater. Khama förde en försiktig politik både inrikes och utrikes, bland annat fick vita jordägare behålla sin jord. Han välkomnade även utländska investerare. Redan under landets första val, före självständigheten, vann Khamas parti BDP en klar majoritet. Den har man behållit vid alla senare val, och Botswana är kanske det land i Afrika som kan visa på störst politisk stabilitet under tiden efter självständigheten - helt utan statskupper, upphävande av grundlagen eller våldsamma uppror.

Vid valet 1990 uppnådde oppositionspartiet Botswana National Front (BNF), lett av Kenneth Koma, bara tre mandat i parlamentet på 39 medlemmar. Vid valet 1994 ökade antalet till 13, och BDP stod därmed för första gången inför en opposition av betydelse. Den stora framgången för BNF var ett uttryck för missnöje med regeringspartiets ekonomiska politik, bland annat i form av en hög arbetslöshet. BDP behöll trots allt sin position också vid valen 2004 och 2009, och blev ännu starkare med 53,3 % av rösterna vid valet 2009. Valet bidrog ytterligare till att befästa Botswanas långa tradition som parlamentarisk demokrati - även om bara ett parti har styrt landet sedan självständigheten.

Botswana räknas som en av de ekonomiska framgångshistorierna i Afrika, och landet har haft en formidabel ekonomisk tillväxt sedan självständigheten, med överskott i handelsbalansen med utlandet. Under denna tid har landet förvandlats från ett av världens fattigaste länder till ett medelinkomstland.

Diamantutvinningen, som drivs av det sydafrikanska bolaget De Beers, är en av de största anledningarna till utvecklingen, och för närvarande står diamanterna för en tredjedel av BNP och 70 % av exportinkomsterna. Det är dock möjligt att diamanttillgångarna tar slut inom 20 år. Bland andra naturtillgångar finns koppar, nickel, kol, järnmalm och silver. Andra viktiga näringsgrenar är turism och boskapsskötsel.

De svåraste problemen i dagens Botswana är de sociala och ekonomiska konsekvenserna av aids-epidemin. Sociala tjänster finns utbyggda för den stora majoriteten av befolkningen, men inkomsterna är mycket ojämnt fördelade och fattigdomen utbredd i stora befolkningsgrupper. Däremot har landet relativt låg arbetslöshet. Botswana har tullunion med Sydafrika, som landet är beroende av både politiskt och ekonomiskt.

Befolkningen består väsentligen av bantutalande folkgrupper. De största är tswana (79 %) och kalanga (11 %). Sanfolket, som i Botswana kallas basarwa, utgör cirka 3 %. Bantufolken vandrade in i Botswana österifrån under de första hundratalen e.Kr., och drev de ursprungliga invånarna, sanfolket, västerut i Kalahari. Dessa är i dag på tillbakagång. Landet är mycket glesbefolkat, men med stora regionala skillnader. Cirka 50 % av befolkningen bekänner sig till inhemska religioner, och den andra hälften är kristna protestanter. Botswanas officiella språk är engelska, medan landets största språk setswana har status som "nationellt språk".

Botswana har sedan 1990-talet utsatts för tilltagande internationell kritik, bland annat fördömelse från FN, för sin behandling av urfolket basarwa (san). Myndigheterna har delvis försökt göra basarwafolket bofast, bland annat knutet till boskapsstationer, och samtidigt sökt fördriva det från delar av dess traditionella områden, särskilt Central Kalahari Game Reserve.

År 2002 ströp regeringen vattentillförseln för basarwafolket, ett beslut som Botswanas högsta domstol 2006 upphävde. Samtidigt gav den sanfolket rätt till att upprätthålla sin traditionella fångst och jakt i Kalahari, men myndigheterna höll fortsatt tillbaka licenser för sådan verksamhet, och flera arresterades för att ha utövat sin hävdvunna och tillerkända rätt. I juli 2010 beslutade högsta domstolen att vattnet inte skulle återanslutas, och att sanfolket inte heller skulle få gräva efter vatten annorstädes, samtidigt som en vattenledning däremot ska dras till ett turistkomplex inne i reservatet.

San är en khoisantalande folkgrupp i sydvästra Afrika – Kalahariöknen, Botswana och Namibia – och i gränsområdena mellan Angola, Zambia och Zimbabwe samt i Sydafrika. Folkgruppen har tidigare kallats "bushmän", vilket i dag uppfattas som nedsättande.

Vid den nederländska kolonisationen i mitten av 1600-talet var san utbredd över hela Afrika söder om Zambesifloden och antalet uppgick till uppskattningsvis 200.000. Koloniseringen drabbade san-folken hårt, vilket innebar ett regelrätt utrotningskrig som ledde till en drastisk tillbakagång i deras utbredning och antal. Numera är de omkring 50.000 i Botswana, 33.000 i Namibia, 9.000 i Angola och 6.000 i Sydafrika. De lever i de mest ogästvänliga områdena som jägare och samlare, men arbetar även som herdar, lantbrukare, boskapsskötare samt arbetare i hushåll och turism.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Basfakta Botswana

Statsskick: Republik, enhetsst

Befolkning: ca 2,3 miljoner invånare

Huvudstad: Gaborone, ca 240 000 invånare

Afrosvenskar med härstamning från Botswana

I dagens Sverige är afrosvenskar med härstamning från Botswana är en mycket liten grupp. Några hundratal svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Botswana.

Från 1960-talet och mer än 30 år framåt hade Sverige och Botswana ett omfattande utvecklingssamarbete. Samarbetet syftade framför allt till att minska fattigdomen i Botswana och att öka landets ekonomiska oberoende. När Botswana klassificerades som ett medelinkomstland påbörjade Sverige en utfasning av biståndet och under sista tiden återstod framför allt stöd för att bistå Botswana i kampen mot HIV/aids-pandemin. Handelsutbytet mellan Sverige och Botswana är tämligen litet. Det finns dock flera svenska företag, eller företag med anknytning till Sverige, etablerade i Botswana, exempelvis Scania, Volvo, Atlas Copco, Ericsson och ABB.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Kända svenskar med botswansk bakgrund

Ayesha Quraishi, född 1981 i Botswana, är en svensk rappare, musikartist, systemteoretiker och konstnärlig ledare. Ayesha föddes i Botswana som dotter till en indisk far och en botswansk mor, men växte upp i Hässelby i Stockholm.

Bildkälla: Nandan Tyagi, CC-BY-SA 4.0

Internationellt kända botswanier

Mpule Keneilwe Kwelagobe är en aktivist, affärskvinna, modell och skönhetsdrottning som kröntes till Miss Universe 1999. Hon är född 1979 och var den första svarta afrikanska kvinnan som vann en av de fyra stora internationella skönhetsävlingarna.

Kwelagobe verkar som aktivist för mänskliga hälsorättigheter, särskilt för kampen mot hiv/aids. Hon är även medgrundare och finansiär inom företag som arbetar med förnybar energi och jordbruk i Afrika och Sydasien.

Bildkälla: Mpule Kwelagobe, grundare och VD för MPULE Institute for Endogenous Development och Miss Universe 1999. Kwelagobe har ägnat de senaste 15 åren åt att ta itu med hiv/aids, livsmedelssäkerhet och feminisering av fattigdomen i Afrika. [USAID Agrilinks - Video Note - Mpule Kwelagobe om livsmedelssäkerhet och feminisering av fattigdom i Afrika](#), CC MED 3.0

Källor och bildförteckning

Karta Botswana i Afrika

[Arkiv: Botswana i Afrika \(-mini karta -floder\).svg - Wikimedia Commons](#), Baljor, 2011, CC-BY 3.0

Karta Botswana

[Arkiv: Botswana.png - Wikimedia Commons](#), Botswanas regioner, Shaund, 2009, CC-BY

Sanfolk Botswana

Pixabay, Hbieser

Museiföremål

Dunk/vattenbehållare i monter P22 – Nr 4 i utställningen Magasinet. 1980-tal.

Historiskt sätt har strutsäggen använts av San-folk för att förvara vatten i. De har traditionellt varit jägare och samlare och levt ett nomadiskt liv. Vissa bland dem lever så än idag. Under senare decennier har andra vattenbehållare använt, men frågan är om vissa San-folk fortfarande använder sig av strutsäggen på detta sätt eller om det mest är för uppvisning när turister kommer och besöker dem och de får betalt för detta? Traditionellt används också strutsägg för att göra smycken som halsband.

Källa: <http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Övrigt föremål

Strutsägg med dekorationer som säljs som souvenirer till turister. Under historisk tid men möjligen även idag används strutsägg av Sanfolk som vattenbehållare.

Bildkälla: [Fil:Färgade Botswana Struts äggskal.jpg - Wikimedia Commons](#), 5 augusti 2012, 09:01:16, <https://www.flickr.com/photos/usafe/7717234064/>, USAFE AFAFRICA, CC-BY 2.0

Ett strutsägg finns även som föremål i utställningen Magasinet. Monter P22 – nr 8.

Källa: <http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

Historisk bild

San-folk vid hydda

Enligt katalogkort: "Kung-bushmän vid sin hydda". 1927-1931

Bilden är troligen inte tagen i Sydafrika som det står på katalogkortet, då endast södra delen av Kalahariöknen ligger i Sydafrika. Kung-folket bor mestadels i den västra utkanten av Kalahariöknen - norra Namibia, södra Angola och Botswana. Eng: The Kung are one of the San peoples who live mostly on the western edge of the Kalahari desert, Ovamboland (northern Namibia and southern Angola), and Botswana.

Källa och bildkälla: Världskulturmuseerna: [0241.0008 :: barn, hydda, kvinna, man](#)

Lidio Cipriani, född 1892, död 1962, doktor, fotograf, gjorde bla en första resa 1927 i "Zululand, Somalia, Rhodesia, Italienska Somalia, Sydafrika, Kalahari, Sydvästafrika, Belgiska Kongo, Tanganyika och Karthoum". Fotografier med Copyright: Universitetet Florens.

Nutida bild

Sanfolk i Kalahari, Botswana som dricker vatten ur strutsägg.

Bildkälla: <https://www.pxfuel.com/en/free-photo-oxdim>, CC-BY 2.0, beskuren.

Vetenskaplig artikel

Utdrag från "På naturens villkor", bok producerad för projektet "Sverige och tredje världen" i samarbete med Etnografiska museet, 1990, utdrag från sid 31-48 av Wilhelm Östberg, tidigare intendent Afrika vid Etnografiska museet och Världskulturmuseerna.

"Torkans land – Bushfolket i södra Afrika". Om Sanfolket i Botswana, Sydafrika och Namibia.

Källa: På naturens villkor

Bildkälla: Etnografiska museet och Världskulturmuseerna

Nyhetsartikel

"Diamond-rich Botswana facing problems ahead of general election", News 24.

<https://m.news24.com/Africa/News/botswana-african-bastion-of-stability-key-date-elements-20191021>

Artikeln från 2019 fokuserar mest på Botswana som land men nämner kort San folk och hur statsmakten tvångsfördrivit dem från deras traditionella för att exploatera området för diamantutvinning.

Populärkulturellt inslag

Turistinformation om resor till Botswana där turer kan tas till Sanfolkets land för att lära sig leva som Bushfolk.

[Gå med bushmen i Botswana | Upptäck Afrika Safaris \(discoverafrica.com\)](https://discoverafrica.com)

Här gör sig frågan om etisk turism gällande. Lever Sanfolket på det sättet som ännu visas upp under liknande turisturer? Är det etiskt acceptabelt att fortsätta med detta exploaterande så länge det traditionellt fattiga Sanfolket får betalt för det?

Fall 7 – Tema: Diaspora / Afrikansk kultur utanför Afrika – Yoruba

För fakta om Nigeria – se Lärarens fall – Tema: Kultur – Edofolket i Nigeria

Yorubá är den största etniska gruppen i Nigeria och troligen i hela Afrika. Yoruba utgör omkring 30 procent av Nigerias befolkning och består av upp till 40 miljoner personer i Västafrika. De talar huvudsakligen språket yoruba. Folkgruppens traditionella geografiska område gränsar till folken nupe och borgu i nordväst, esan och edo i sydost, igala och andra besläktade grupper i nordost, samt egun, fon och andra gbe-talande folk i sydväst. Majoriteten av yoruba bor i sydvästra Nigeria, men det finns också stora inhemska yorubagrupper i Benin och Togo, samt diasporagrupper i Sierra Leone, Brasilien, Kuba, Puerto Rico och Trinidad och Tobago. Yoruba är den huvudsakliga etniska gruppen i delstaterna Ekiti, Lagos, Ogun, Ondo, Osun och Oyo och utgör en betydande del av befolkningen i delstaterna Kwara och Kogi samt i Benin. Detta område brukar traditionellt kallas Yorubaland.

Yoruba är yorubafolkets religion. Den är en traditionell, animistisk religion som förekommer i Afrika (främst i Benin och Nigeria) och i Nord- och Sydamerika där den gett upphov till en rad afro-amerikanska religioner som santeria, umbanda och candomblé. Enligt yoruba är vi omgivna av en osynlig dimension, befolkad av tre sorters andevarelser: gudar, andra andevarelser och förfäderna.

Yoruba (yorubaspråket) är ett språk/dialekt i Västafrika med över 27 miljoner talare. Det är modersmål för yorubafolket och talas i Nigeria, Benin och Togo. Spår av det finns även bland grupper i Brasilien och Kuba (där det kallas Nago).

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Afrosvenskar med härstamning från Nigeria (Obs! Samma stycke som Lärarens fall)

I dagens Sverige är afrosvenskar med nigeriansk härstamning en mindre grupp. Uppåt 6500 svenskar är från början födda i landet och till det kommer andra generationens invandrare med mor- och farföräldrar från Nigeria.

Nigeria är Afrikas folkrikaste land, kontinentens största ekonomi och sedan 1999 en demokrati. Med en förutspådd dubblering av befolkningen till drygt 400 miljoner år 2050, en medianålder om 18 år och en urbaniseringsgrad om 56 procent kommer landet att fortsätta att vara en av de största och snabbast växande ekonomierna i Afrika under överskådlig framtid.

Nigerias ekonomi är beroende av oljeexporten men har också blivit Västafrikas ”teknologihubb”. Nigeria är idag en viktig afrikansk handelspartner till Sverige och sektorer av särskilt intresse är bland annat telekom, energi, ICT, miljöteknik, stadsplanering och infrastruktur. Sverige har ett stort humanitärt stöd till norra Nigeria och Tchadsjöregionen. Utöver det bilaterala stödet bidrar Sverige till Nigeria genom EU, FN och andra institutioner.

Källa: Huvudsakligen Wikipedia

Kända afrosvenskar med nigeriansk bakgrund (Samma exempel som Lärarens fall)

Dr. Alban, egentligen **Alban Uzoma Nwapa**, född 1957 i Oguta, Imo, Nigeria, är en svensk musiktartist, musikproducent och tandläkare, bosatt i Stockholm. Han växte upp i Nigeria, men flyttade till Sverige 1979. Han började arbeta som tandläkare 1988 och var samtidigt discjockey. 1990 gav han ut debutsingeln "Hello Africa", vilket inledde en framgångsrik musikkariär som artist och producent.

Bildkälla: Dr. Alban als Gast im ZDF-Fernsehgarten am 12. August 2018 in Mainz. File: 2018-08-12 ZDF Fernsehgarten Dr. Alban-1248.jpg. Skapades: 12 augusti 2018. Olof Kosinsky, CC-BY-SA 3.0 de.

Camilla Henemark, eller **La Camilla**, som många känner henne som, föddes 1964 i Stockholm, och är en svensk-nigeriansk sångare, skådespelare, fotomodell, författare, politisk aktivist och föreläsare. Mest känd är hon som tidigare medlem av pop-gruppen Army of Lovers som fick framgångar i framför allt Europa under 1990-talet.

Bildkälla: Public Domain

Internationellt kända personer med ursprung yoruba

"Wole" Soyinka, med egentliga förnamn **Akinwande Oluwole**, är en nigeriansk författare med ursprung yoruba, född 1934 i Ogun state, Nigeria. Soyinka var den förste afrikan som tilldelades Nobelpriser i litteratur 1986. Bland hans romaner, teaterpjäser och diktsamlingar finns titlar som Tolkarna, Lejonet och juvelen, Kongis skörd och Döden och kungens ryttare.

Bildkälla: 1986 års nobelpristagare i litteratur Wole Soyinka under ett föredrag på Stadsbiblioteket i Stockholm den 4 oktober 2018, Frankie Fouganthin, File: Wole Soyinka in 2018.jpg, Skapades: 4 oktober 2018, CC-BY- SA 4.0

John Boyega, egentligen **John Adedayo Bamidele Adegboyega**, är en brittisk skådespelare med föräldrar med ursprung Nigeria och yoruba. Boyega är mest känd för sin roll som Finn i Star Wars-filmerna episod 7-9.

Bildkälla: John Boyega vid San Diego Comic Con International 2015 i San Diego, Kalifornien, Gae Skidmore, 2015, CC-BY 3.0

Källa och bildförteckning

Karta Nigeria

Källa: [Administrativ karta över Nigeria - Nations Online Project](#)

Människor Yoruba

Källa: En grupp Yoruba-personer på en offentlig tillställning. Den 28 november 2021. Orafame. CC-BY 4.0. [Arkiv: En grupp Yoruba-personer vid ett offentligt evenemang.png - Wikimedia Commons](#)

Museiföremål

Divination board / Ifa-board, kallad "Bricka", i monter P21, ner 13 i utställningen Magasinet.

Ett runt brunt träfat/bricka med en bred kant på vilken reliefer är inskurna. Två ansikten med runda kinder och breda ögon mot varandra, bl.a samt vågmönster och ruttmönster. På baksidan är ett utskuret öga. Bredvid ögat ett borrarat hål. Den flata runda divinationsbrickan (Opon Ifa) används av divinatoren (Babalawo) vid divination (spådom) med palmnötter (ikin). Brickan täcks med ett lager pulvriserat trä, i vilket resultatet av kasten med palmnötter ritats in med fingret. Den ornamenterade kantbården innehåller ansiktet av guden (orishan) Eshu, som representerar slumpen och oordningen, motsatsen till Ifa (eller Orunmila), visdomens gud och personifikation av lagen, ordningen och harmonin inom Yorubafolkets tro och religion.

Källa: <http://magasinet.etnografiskamuseet.se/>

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Övrigt föremål

Figur/skulptur orishaguden Ogun – gud över smide, järn, metall, krig inom tro, religion och mytologi hos Youruba, Santeria, Candoumble och i länder som Nigeria, Kuba, Brasilien mfl.

Bildkälla: https://www.amazon.com/Oggun-Santeria-Orisha-Yoruba-Estatua/dp/B001VYQEL8/ref=sr_1_2?crid=324B6TT3TOO2P&keywords=yoruba+orishas&qid=1580216410&rnid=2941120011&s=home-garden&sprefix=yoruba+%2Caps%02C240&sr=1-2

Historisk bild:

Bild på man i dräkt samt offertupp under religiös ritual, Arembepe, Bahia, Brasilien, 1975

Beskrivning i Världskulturmuseernas databas Carlotta:

[1043.l.0187 :: offertupp, häxdoktor](#)

Magisk-religiös rörelse som kallas Macumba är förbjuden i lag och ibland utövad i hemlighet. Här är det djävulen Pimenta som bevekas med offer. Marianne Greenwood, Varför gråter puman? 1983

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Fotograf: Greenwood, Marianne (1916-04-05 - 2006-02-03)

Marianne Greenwood föddes i Gällivare som Hederström, uppvuxen i Kiruna, Skellefteå och Sundsvall. Hon var en äventyrerska och levnadskonstnär som levde i nuet och fångade tillfällena. Hon skrev inga dagböcker men publicerade en hel del artiklar och gav ut flera böcker.

Macumba är en term som har använts för att beskriva olika religioner i den afrikanska diasporan som finns i Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay. Det anses ibland av icke-utövare vara en form av trolldom eller svart magi. Den atlantiska slavhandeln från 1500- till 1800-talet förde miljontals väst- och centralafrikaner till Brasilien. Där fortsatte traditionella väst- och centralafrikanska religioner att utövas, ofta synkroniserade med varandra och med både inhemska amerikanska och europeiska influenser. Bland de afro-brasilianska religiösa traditionerna som uppstod var Candomblé, Umbanda och Quimbanda. Under 1800-talet användes termen Macumba med hänvisning till alla dessa religioner. I slutet av 1900-talet var termen Macumba ofta reserverad för de religiösa traditioner vars fokus var på att hantera "låga" andar, som ibland kallades exus eller djävlar. Dessa metoder skilde sig från Candomblé och Umbanda, som fokuserade på interaktioner med orixá-andarna.

Utanför Afrika består Yoruba-diasporan av två huvudgrupperingar; den första är yoruborna som huvudsakligen spreds till Nord- och Sydamerika mellan 1500- och 1800-talen, särskilt till Karibien (särskilt på Kuba) och Brasilien, och den andra bestod av en våg av relativt nya migranter, varav majoriteten började migrera till Storbritannien och USA efter några av de stora ekonomiska och politiska förändringarna som uppstod i Afrika på 1960- till 1980-talet.

Candomblé är en afrikansk diasporisk religion som utvecklades i Brasilien under 1800-talet. Den uppstod genom en process av synkretism mellan flera av de traditionella religionerna i Västafrika, särskilt Yoruba, och den romersk-katolska formen av kristendomen. Det finns ingen central myndighet som kontrollerar Candomblé, som är organiserad genom autonoma grupper.

Källa: Wikipedia

Nutida bild

Divinator spår med Ifa-board/divinationsbricka.

Bildkälla:

https://www.google.com/search?q=yoruba+divination+tray+using&tbm=isch&ved=2ahUKEwiqiryIkaznAhWQwSoKHS6-BkgQ2-cCegQIABAB&oq=yoruba+divination+tray+using&gs_l=mobile-gws-wiz-img.3...24055.26565..27733...0.0..0.76.381.6.....0.....I.....oi3oj3oi1o.EbCYuTMfKxM&ei=gzgzXuq8CJCDqwGu_JrABA&bih=520&biw=360&client=ms-android-samsung&prmd=ivmn#imgrc=NzBbeARaAfpo6M

Nyhetsartikel

”Västafrikanska religioner ökar i Maryland när utövare ansluter sig till rötter”, 2019

Washington Post-artikel om Yorubareligion/Ifa-religion i Maryland, USA. Ifa är ett sammankopplat nätverk av religioner med afrikanska rötter, inklusive Vodou, Santeria och Sango Dop, som börjar bli populärt i USA, inklusive i Maryland, eftersom vissa afroamerikaner söker en andlig upplevelse fast förankrad i sitt eget kulturarv. Artikeln fokuserar på ”Olori”, en afroamerikansk kvinna i Maryland som är en utövare av religionen och som bland annat genomför olika former av spådomsritualer.

Källa: https://www.washingtonpost.com/gdpr-consent/?destination=%2freligion%2fwest-african-religions-are-on-the-rise-in-maryland-as-practitioners-connect-with-roots%2f2019%2fo4%2fo6%2fo24827a0-562f-11e9-9136-f8e636f1f6df_story.html%3f

Vetenskaplig text

Uppdaterat utdrag ur utställningstext utställningen Afrikanska Mästerverk i Bergrummet den 7 september 2013 till 23 februari 2014 samt på Världskulturmuseet den 12 april – 30 november 2014

Detta är den första utställningen som fokuserar på konsten från Yorubafolket i staden Ife i nuvarande Nigeria och berättar historien om kungadömet som var ett tidigt kosmopolitiskt maktcentrum i Västafrika. I metall, sten och terrakotta skapade konstnärerna i Ife skulpturer och andra rituella föremål som har skänkt regionen en plats i världens konsthistoria. Under 1300-talet tillverkades de allra viktigaste verken i form av huvuden av kopparlegeringar. Föremål av koppar, ”det röda guldet”, betraktades som extremt värdefulla och var endast förbehållna kungligheter. Totalt finns 19 kända sådana här huvuden i världen, tio av dessa kan du se på Världskulturmuseet. Totalt visas över 100 verk från 1100- till 1500-talet.

Bland annat uppdaterad med lista på olika orishas och deras styresområden. Texterna fokuserar på Yorubafolket och deras heliga stad Ife i Nigeria, varifrån utställningens föremål kommer.

Källa: Världskulturmuseerna

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Uppdaterat utdrag ur utställningstext Kreol – Etnografiska museet

Utställningen visar föremål från kreolska kulturer i Karibien och norra Sydamerika.

Texten om Kreol och religion fokuserar på hur religioner och mytologier med ursprung i Västafrika spreds via kolonialismens slavskepp till andra delar av världen och antog nya blandformer – Santeria på Kuba, Candomblé i Brasilien och Vodou på Haiti. Ett exempel inom brasiliansk Candomblé är järnguden Ogum vars like även hittas inom det afrikanska yorubafolkets Ife-kult, fast då under namnet Ogun. Med hjälp av präster och prästinnor (kvinnor har ofta en framträdande plats) anses dessa krafter kunna hjälpa människor med allt från vardagsproblem till andlig utveckling.

Källa: Världskulturmuseerna

Bildkälla: Världskulturmuseerna, Public Domain

Populärkulturellt inslag

“Children of blood and bone”, fantasyroman av Tomi Adeyemi.

Källa: [Barn av blod och ben – Wikipedia](#)

Children of Blood and Bone är en fantasyroman från 2018 av Tomi Adeyemi. Boken, Adeyemis debutroman och den första boken i en planerad trilogi, följer hjältinnan Zélie Adebola när hon försöker återställa magin i kungariket Orisha, efter den härskande klassen kosidáns brutala förtryck av den klass av magiska utövare Zélie tillhör, maji.

Bildkälla: Källa: Hollywood Madame Tussauds, Tagen den 5 april 2018, 22:30:04, [Alexander Migl](#), CC-BY 4.0. [Arkiv: Hollywood Madame Tussauds P4050188.jpg - Wikimedia Commons](#)